

Obzornik

glasilo delovne skupnosti

Odnosi proizvodnja - trgovina

BREST JE LETOS PO OPRAVLJENEM REFERENDUMU V VSEH TEMELJNIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA PRISTOPILO K PODPISU SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O PRISTOPU V SESTAVLJENO ORGANIZACIJO ZDRUŽENEGA DELA SLOVENIJALES (skrajšano SOZD — Slovenijales). TAKO SE JE NAŠA DELOVNA ORGANIZACIJA AKTIVNO VKLJUČILA V ŠIRŠI GOSPODARSKI MEHANIZEM, KI ZAJEMA 29 PROIZVODNIH DELOVNIH ORGANIZACIJ IN TRGOVSKO PODJETJE SLOVENIJALES IZ LJUBLJANE.

Že ob pripravah referenduma in zbiranja pripomb na osnutek samoupravnega sporazuma nam je bilo jasno, da so v sporazumu določene pomanjkljivosti in, ker je bil osnutek nove ustave že v javni razpravi, tudi sporazum ni bil usklajen z načeli nove ustave. Menili smo, da je zaradi pravočasnega konstituiranja SOZD Slovenijales umestno, da podpišemo predlagani sporazum. Usklajevanje z novo ustavo smo prepustili času po podpisu sporazuma.

Za jasnejše razumevanje te problematike bom samo na kratko navedel, kako je to področje samoupravnih in družbeno ekonomskih odnosov definirano v novi ustavi:

— Samoupravno načelo o enakopravnem družbeno ekonomskem položaju vseh delovnih ljudi, katerega osnova je njihovo delo z družbenimi sredstvi in dohodek, ustvarjen na podlagi njihovega živga in minulega dela, združenega z delom drugih delavcev v TOZD. To pomeni, da

TOZD v proizvodnji in TOZD v trgovini oziroma v prometu medsebojno enakopravno sodelujejo in združujejo svoje delo in sredstva. Če hočemo take odnose zagotoviti, morajo vse TOZD tako v proizvodnji kot v prometu sodelovati pri skupnem dohodku, in sicer proporcionalno z vloženim delom vsake TOZD v celotnem produkcijskem ciklusu.

— Cilj vsake TOZD je poslovati v čim ugodnejših razmerah in zagotoviti čim boljši ekonomski rezultat. Ta pa se doseže v skladnem razvoju družbene produkcije, to je v sporazumevanju med proizvodnjo in trgovino, usklajevanju razvojnih programov in združevanju sredstev in dela za dosego postavljenih ciljev. Pri usklajevanju programov med TOZD proizvodnje in trgovine mora biti prisoten tudi širši interes družbe. To pomeni, da morajo biti ti razvojni programi usklajeni tudi z družbenimi plani in plani razvoja krajevnih skupnosti, občin, regij, pa tudi v merilu republike. Ni dvoma, da

tako usklajeni razvojni programi ter urejeni samoupravni in ekonomski odnosi zagotavljajo tudi enakopravnejši tržni položaj vsake TOZD in bi morali zagotoviti enoten nastop na tržišču tako doma kakor v tujini.

Že prvi skupni razgovori znotraj SOZD Slovenijales so pokazali, da večina članov resno razmišlja, kako bi bilo nujno uvesti določene spremembe v naš samoupravni sporazum in ne samo to, resno se lotiti študije makro in mikro organizacije. V ta namen je bila oblikovana delovna skupina z nalogo, da pripravi osnutek programa dela, tako na samoupravnem področju kot na področju organizacije SOZD. Ta delovna skupina je strnila svoje ugotovitve in predloge v nekaj točkah:

1. Uskladiti je treba razvojne programe vseh delovnih organizacij, združenih v SOZD Slovenijales, in izdelati enoten razvojni program sestavljene organizacije združenega dela Slovenijales, ki ga bodo obravnavali vsi odbori, poslovni odbor SOZD, delavski sveti temeljnih organizacij in kot zadnji še centralni delavski svet SOZD Slovenijales.

2. Obdelati je treba surovinsko bazo in izdelati materialno bilanco, ki bo osnova za realizacijo razvojnega programa.

3. Izdelati je treba koncept ekonomskih odnosov v SOZD Slo-

venijales ter enoten delitveni sistem, ki bo usklajen s političnimi smernicami in ustavnimi določili.

4. Izdelati je potrebno koncepte poslovne strategije za nastopanje:

- a) v okviru SOZD,
- b) na jugoslovanskem trgu,
- c) na vzhodnem tržišču,
- d) v tretjem svetu,
- e) v zahodni Evropi in Ameriki.

5. Izdelati je treba makro in mikro organizacijo sestavljene organizacije združenega dela Slovenijales, in sicer poslovno, samoupravno in politično.

6. Izdelati je potrebno koncept organizacije v SOZD Slovenijales:

- a) raziskovalne dejavnosti,
- b) šolstva in
- c) oblikovalne dejavnosti.

7. Delovna skupina priporoča organizaciji sindikata in Zveze komunistov SOZD Slovenijales, da v teh zaključkih iščeta teme za razprave na svojih konferencah.

Iz naštetih predlogov je videti, da nas čaka ogromno dela, da bo celoten sistem lahko deloval.

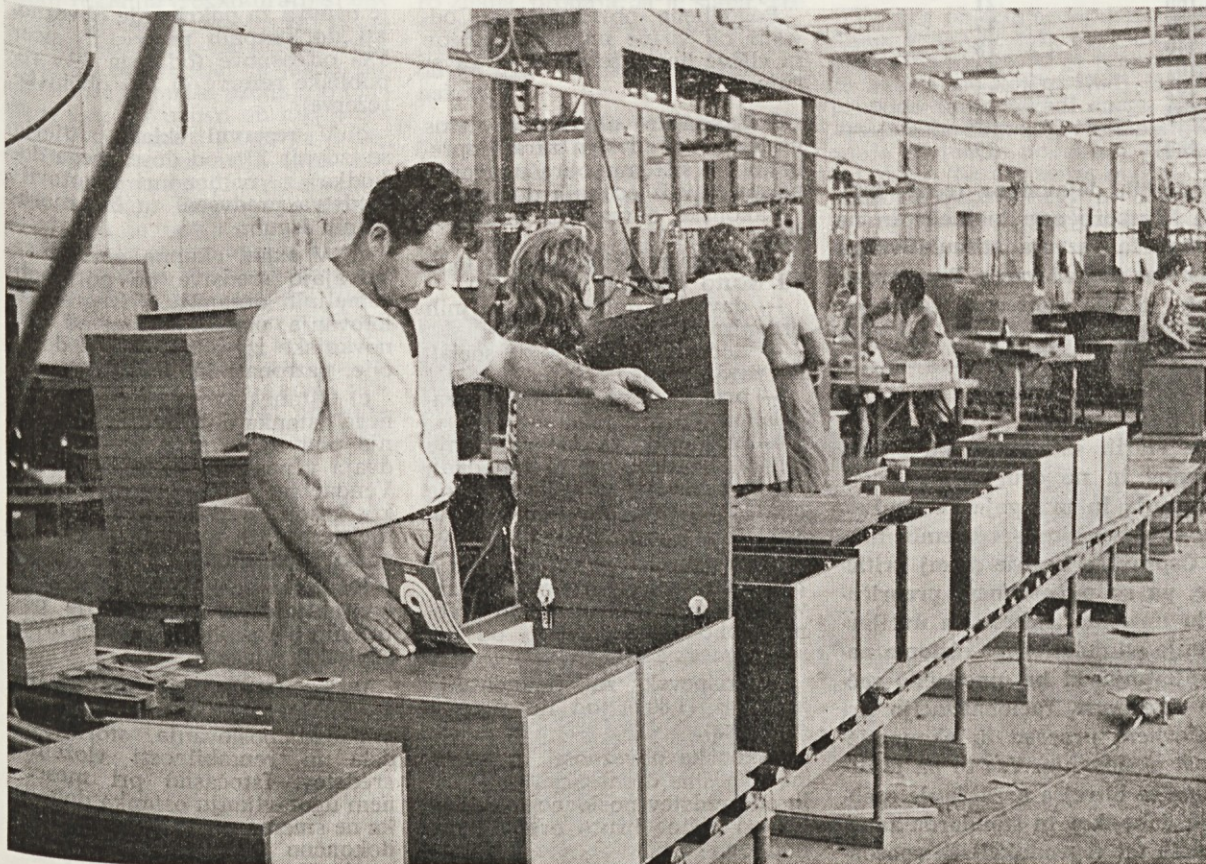
Pri razdeljevanju postavljenih nalog je bilo enotno mnenje, da večino dela lahko opravimo sami, da pa za organizacijo (tako makro — kot mikro) iščemo zunanjo pomoč in so bila v tej smeri opravljena posvetovanja z republiškim zavodom za produktivnost, ki je tudi že predlagal program in obliko dela. Program dela pri uvajanju nove organizacije je predviden osemnajst mesecev. Glede na obseg naloge je to tudi razumljivo.

Predlog nove organizacije je bil posredovan vsem temeljnim organizacijam združenega dela in bo o njem organizirana razprava, čeprav so TOZD trgovina o njem že sklepale in je tudi podpisana pogodba med Slovenijalesom in Zavodom za produktivnost dela.

Kakšno je torej stanje sedaj? Ugotovimo lahko, da je delo zastavljeno, da je cilj precej odmaknjen in da v tem času stari odnosi veljajo še naprej. Osebnostno mislim, da bi morali z nekaterimi rešitvami pohiteti, predvsem na samoupravnem področju, saj tako lahko ugotovim, da še sedaj ni do kraja izpeljano konstituiranje SOZD, saj ta SOZD nima izvršilnega organa in je vse preveč problematike prepuščene, da se rešuje na relaciji prodajnih služb proizvodnje in TOZD iz trgovine. Tak način dela je v bistvu stara oblika in iz prakse vemo, da ni učinkovita. To vse narokuje, da se pospeši delo in tudi pripravijo predlogi za spremembo samoupravnega sporazuma.

Področje odnosov znotraj Slovenijalesa je za nas v tem trenutku samo en del. Drugi del so odnosi z drugimi trgovskimi organizacijami, saj vemo, da 70 % naših proizvodov še vedno plasi na tržišče v sodelovanju z ostalimi trgovskimi podjetji v Jugoslaviji. Ob tem lahko ugotovimo, da ni še nobene spremembe, saj vsi odnosi slonijo na kupoprodajnih pogodbah, tako kot v preteklosti. Poskus reševanja je edino pri trgovskem podjetju Robne kuće Beograd, ki pa do sedaj tudi še ni zaživel iz objektivnih, pa tudi subjektivnih vzrokov. Tako imamo novo ustavo, ki definira samoupravne in ekonomske odnose, vendar pa tudi še staro zakonodajo, ki delno zavira uresničevanje novih odnosov (formiranje trgovske marže, zamrzitev marže in cen, obliko obdavčitve in drugo). Rekel bi, da reševanje te problematike nas proizvajalce ne zadovoljuje, ker nas postavlja v nekoliko ali pa tudi v precej odvisen položaj proti trgovini.

inž. Jože STRLE

Proizvodna hala Tovarne pohištva Cerknica

AKCIJA SOLIDARNOSTI ZA POMOČ OB POTRESU NA KOZJANSKEM V OBČINI CERKNICA

Na poziv izvršnega odbora republiške konference Socialistične zveze, Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in izvršnega sveta skupščine SR Slovenije je bil tudi v občini Cerknica imenovan kordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem. Ta odbor je organiziral zbiralno akcijo za pomoč prizadetim. V okviru te akcije je bil 13. julij določen kot dan, ko naj bi vse proizvodne organizacije dodatno delale, ostale negospodarske organizacije pa naj bi nakazale 3,5 % osebnega dohodka na zaposlenega v mesecu. Do konca meseca avgusta je večina delovnih organizacij že delalo, nekatere pa bodo v naslednjih mesecih.

Zbranih sredstev v občini je že 420.000 din, kar predstavlja več kot 70 % celotnih predvidenih zbranih sredstev. Največ teh sredstev sta nakazala Brest 240.000 in Kovinoplastika 92.000 din.

A. OTONIČAR

Nova merila za delitev osebnih dohodkov

V PRIPRAVI JE SPREMEMBA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV LESNE INDUSTRIJE

Samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je dinamično, kar pomeni, da je treba nenehno dopolnjevati in vgrajevati v sistem sporazumevanja merila, za katera se družbeno-politično dogovarjamo, ko načrtujemo ekonomski razvoj. Komisija za izvajanje samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v lesni industriji je pripravila delovni osnutek sporazuma in ga posredovala vsem podpisnicam v prvo, še neuradno javno razpravo, ki naj bi bila zaključena v septembru letos. Zbrane pripombe iz te prve javne razprave bo komisija obdelala in izdelala osnutek sporazuma za javno razpravo, ki lahko traja 30 dni. V tem času morajo vse podpisnice o osnutku sporazuma razpravljati in sklepati o pristopu. Sporazum se sprejema na zboru vseh delegatov temeljnih organizacij združenega dela.

Spremembe samoupravnega sporazuma vsebujejo predvsem določila o zagotavljanju razmerij v razporeditvi dohodka na del za razširitev materialne osnove združenega dela in na del za osebno in skupno porabo, da bo ustrezalo družbeno-ekonomskim normam, rezultatom dela in poslovnim uspehom.

Eno izmed teh določil je minimalna stopnja akumulacije in se računa v višini 8% od sredstev poslovnega sklada. Pri tem se smatra, da je udeleženec sporazuma dosegel minimalno stopnjo akumulacije, če znaša seštev razporejenega dohodka v poslovnem skladu in rezervni sklad ter obračunana amortizacija iznad minimalnih stopenj najmanj toliko, kot je znesek, ugotovljen na osnovi sredstev poslovnega sklada.

Pri oblikovanju mase sredstev za osebne dohodke je novost v tem, da se enotno postavlja faktor stimulacije za vse udeležence sporazumevanja, da se bo le enkrat ugotavljala kvalifikacijska struktura zaposlenih, da se bo za vse udeležence sporazumevanja enotno določala konstantna izhodiščna vrednost na pogojno uro, kar pomeni povprečno realizirani bruto kalkulativni osebni dohodek v lesni industriji za leto 1973. Ker se računa konstantna izhodiščna vrednost na pogojno uro za leto 1973, se vgrajuje valorizacijski količnik glede na porast življenjskih stroškov v tekočem letu.

Novost v sporazumu je tudi enotna metodologija analitične ocene tipičnih delovnih mest, ki vsebuje glede na vrednotenje delovnih funkcij:

- zahtevano znanje in delovne izkušnje za opravljanje delovne funkcije,
- odgovornost za delo, delovna sredstva in vodenje,
- delovni napor, ki ga zahteva delovna funkcija,
- delovne pogoje,
- posebni pogoji v panogi.

Po predvidevanju bodo značilne skupine delovnih mest oziroma tipičnih delovnih mest grupirane v 20 do 22 skupin.

Določila o najnižjem osebnem dohodku ostanejo nespremenjena, medtem ko sta za najvišji osebni dohodek dva predloga, ki pa bistveno ne spreminjata že veljavnega.

Sindikalna lista je ostala v celoti nespremenjena. Spremembe so pri postopku za sklepanje in sprejemanje ter spreminjanje samoupravnega sporazuma v tem smislu, kot je že omenjeno v uvodnem delu.

Glede kršitve samoupravnega sporazuma so novosti v tem, da se šteje za kršitev vsako ravnanje udeleženca sporazuma, ki je v nasprotju z določili sporazuma, zlasti pa:

- neustrezna razporeditev dohodka, s katero se ne doseže minimalna stopnja akumulacije,
- neupravičena sprememba kvalifikacijskega količnika brez soglasja komisije,
- neupravičena razporeditev sredstev za osebno in skupno porabo delavcev po zaključnem računu prek ravni, določene s sporazumom,

— neupoštevanje določil sporazuma glede uporabe sredstev za osebno in skupno porabo delavcev,

— neupravičeno izplačevanje osebnih prejemkov, ki se šteje med poslovne stroške,

— nepravilnosti pri izplačilih, ki bremenijo osebni dohodek,

— izplačevanje najnižjega osebnega dohodka izpod družbeno dogovornejega limita,

— izplačevanje najvišjega osebnega dohodka prek meril sporazuma.

Kazni za to pa so: opomin, javni opomin in črtanje iz kroga udeležencev samoupravnega sporazuma za eno leto ter objava v glasilu Zveze sindikatov Slovenije. V glasilu se objavljajo tudi vsi javni opomini.

T. ZIGMUND

Osebni dohodki vse bolj naraščajo

Prav gotovo nas zanima, kako naraščajo osebni dohodki v letošnjem letu. S planom za leto 1974 smo načrtovali ob normalnih proizvodnih pogojih rast osebnih dohodkov za 14 odstotkov. Za prvih sedem mesecev pa so povprečni osebni dohodki narasli v primeri z lanskim letom za 19 odstotkov.

Povprečni osebni dohodek na delavca je do julija letos dosegel višino 2.280 din in je kljub hitremu naraščanju pod povprečnimi osebnimi dohodki lesne industrije SR Slovenije, ki za čas od januarja do vključno maja 1974 znašajo 2.312 dinarjev. Stopnja rasti lesne industrije primerjalno na povprečje lanskega leta pa znaša 16% (vir: Mesečni statistični pregled SR Slovenije, avgust 74).

Dinamika rasti osebnih dohodkov na Brestu je ugodnejša v primerjavi s povprečjem lesne industrije zlasti zaradi osnovne tendence naraščanja osebnih dohodkov. Na Brestu smo dejansko povečali osebne dohodke s 1. 3. 1974, tako da bodo primerjave do konca leta dale drugačno sliko.

V okviru temeljnih organizacij pa je bilo gibanje osebnih dohodkov od januarja do vključno julija letos naslednje:

Temeljna organizacija	Povprečni OD na zaposlenega v din	% porasta OD nasproti letu 1973
TOZD TP CERKNICA	2.160	21
TOZD TP MARTINJAK	2.107	17
TOZD TLI STARI TRG	2.140	18
TOZD TP STARI TRG	2.101	14
TOZD IVERKA	2.492	17
SKUPNE SLUŽBE	2.993	12
POPREČJE PODJETJA:	2.280	19

Samo ta primerjava dejansko ne pove bistvenih odstopanj v politiki nagrajevanja. Razlika med stopnjami povečanj osebnih dohodkov (najnižja primerjalno z najvišjo) znaša 1.00 : 1.75.

Indeksna primerjava:	Julij 1973	Julij 1974
najvišji osebni dohodek	100	107
najnižji osebni dohodek	100	133

Veliko pa nam pove primerjava med najvišjimi osebnimi dohodki v mesecu juliju 1974 in 1973 in najnižjimi osebnimi dohodki v istem obdobju.

Ta primerjava nazorno pokaže težnje po uravnilovki, ki so v zadnjem času prisotne. Če k temu

pristojimo še težnje temeljnih organizacij po povečevanju osebnih dohodkov nad storilnostjo dela, potem postaja zadeva nekoliko problematična.

Prav gotovo nismo proti povečevanju osebnih dohodkov, vendar mora le-to izhajati iz rezultatov dela, tako da povečanje storilnosti neposredno in stimulativno vpliva na doseganje višjih osebnih dohodkov. Le tako lahko krepimo razvoj ustvarjalnega dela, od katerega je v veliki meri odvisen splošni razvoj podjetja.

Osebno sem zagovornik nagrajevanja po rezultatih dela in ne nagrajevanja po šolski izobrazbi, ki je destimulativna.

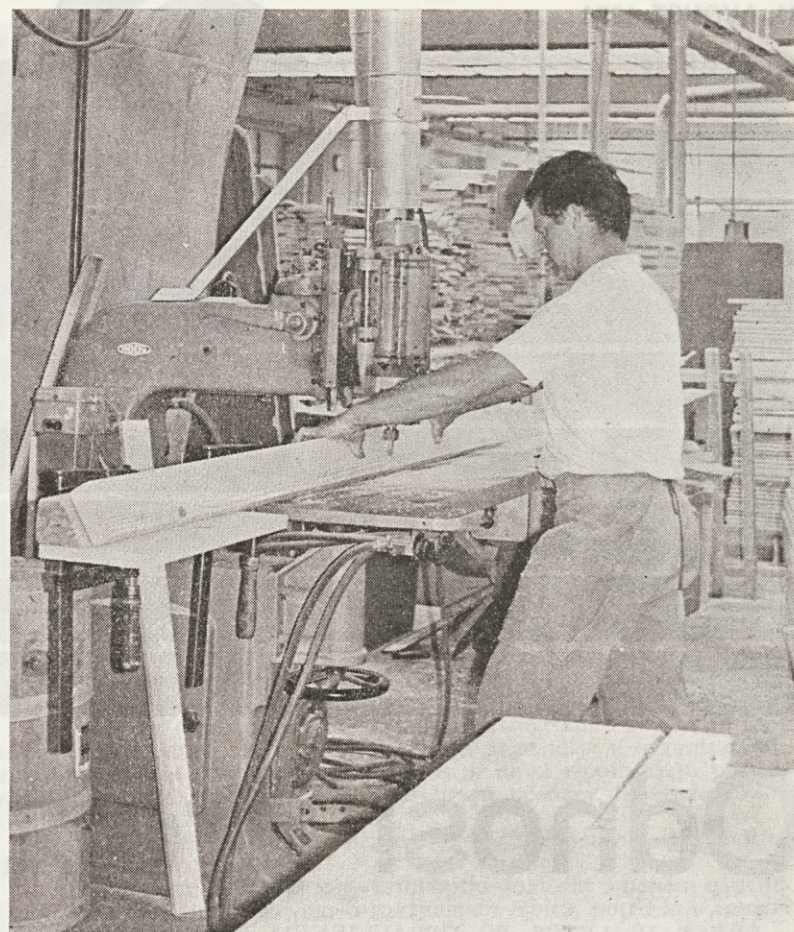
Sklicevanje na trenutno ugodne rezultate akumulativnosti, ki je odvisna od vrste notranjih in

zunanjih dejavnikov (cene, trg), je kratkoročnega pomena in ne omogoča razvoja stimulativnega sistema nagrajevanja. Pravzaprav take težnje zahtevajo zadrževanje

nje starih samoupravnih sporazumov in ne družbenega dogovarjanja in prilagajanja družbeno-ekonomskim spremembam.

Čeprav so besede dokaj kritične, pa so po osebnem prepričanju umestne zahteve za uveljavljanje stimulativnega sistema nagrajevanja, ki bo omogočilo večjo storilnost, racionalizacijo pri delovnem procesu in ekonomičnost poslovanja. Vse to pa je osnova za hitrejše naraščanje osebnih dohodkov in standarda zaposlenih ter reprodukcijske sposobnosti temeljnih organizacij.

B. MIŠIČ

Iz tovarne pohištva Martinjak

Ekonomski slovarček

V enem izmed prejšnjih članov smo na grobo opisali delitev celotnega dohodka. Sedaj bomo opisali delitev dohodka, ki v enoletnem obdobju predstavlja novoustvarjeno vrednost.

Dohodek je razlika med celotnim dohodkom in porabljenimi sredstvi (izdelavni material, režijski material, surovine, različni materialni stroški, amortizacija) in je merilo uspešnosti poslovanja.

Dokončni obračun in delitev dohodka se opravi v vsakoletnem zaključnem računu organizacije združenega dela.

Iz dohodka se pokrivajo:

- Posebne obveznosti**, ki jih tvorijo:
 - obresti od kreditov za osnovna sredstva in obratna sredstva,
 - zavarovalne premije,
 - prispevki in članarine združenjem in zborskim.

Pogodbene obveznosti so odvisne od višine najetih kreditov in višine premoženja, ki se zavaruje.

2. Zakonske obveznosti letos naraščajo predvsem zaradi sprememb v sistemu obračunavanja prispevkov iz osebnih dohodkov.

Zakonske obveznosti predstavljajo:

- stanovanjski prispevek (6% od bruto osebnih dohodkov),
- davek iz dohodka temeljnih organizacij,
- dodatni prispevek za socialno zavarovanje,
- prispevek za Bosansko Krajino,
- prispevek za izobraževanje (8,14% od doseženega dohodka),
- prispevek za zaposlovanje (0,20% od bruto osebnih dohodkov),
- prispevek za financiranje pokojninskega in invalidskega zavarovanja (0,80% od bruto osebnih dohodkov in 1,35% od poslovnega sklada),
- prispevek za financiranje znanosti (1,80% od doseženega dohodka).

Zakonske obveznosti so odvisne od višine doseženega dohodka in od sredstev poslovnega sklada ter od višine bruto osebnih dohodkov.

3. Osebni dohodki so v dohodku obračunani v bruto zneskih.

Od mase osebnih dohodkov znašajo prispevki 29,12% (pred podpisom sporazuma so znašali prispevki iz bruto osebnih dohodkov 33,67%).

4. Razlika med doseženim dohodkom in sredstvi pod točkami 2., 3. in 4. predstavljajo ostanek dohodka.

Ostanek dohodka se mesečno ugotavlja in obračunava, vendar se deli šele po zaključnem računu za poslovno leto.

a) Iz ostanka dohodka se pokriva obveznosti po družbenih dogovorih

- za krajevne skupnosti 1% od bruto osebnih dohodkov,
- za cestni sklad 0,30% od bruto osebnih dohodkov,
- za financiranje narodne obrambe in državne karte 2% od dohodka.

b) Ostanek dohodka, zmanjšan za zgoraj pokrite obveznosti, je osnova za **pokrivanje obveznosti do skupnih rezerv**, in sicer 5% od osnove (od tega 3% republiške rezerve in 2% občinske rezerve).

c) V **rezervni sklad** podjetja se izdvaža 2% od doseženega dohodka z namenom zagotoviti sredstva predvsem za čas morebitnih izgub.

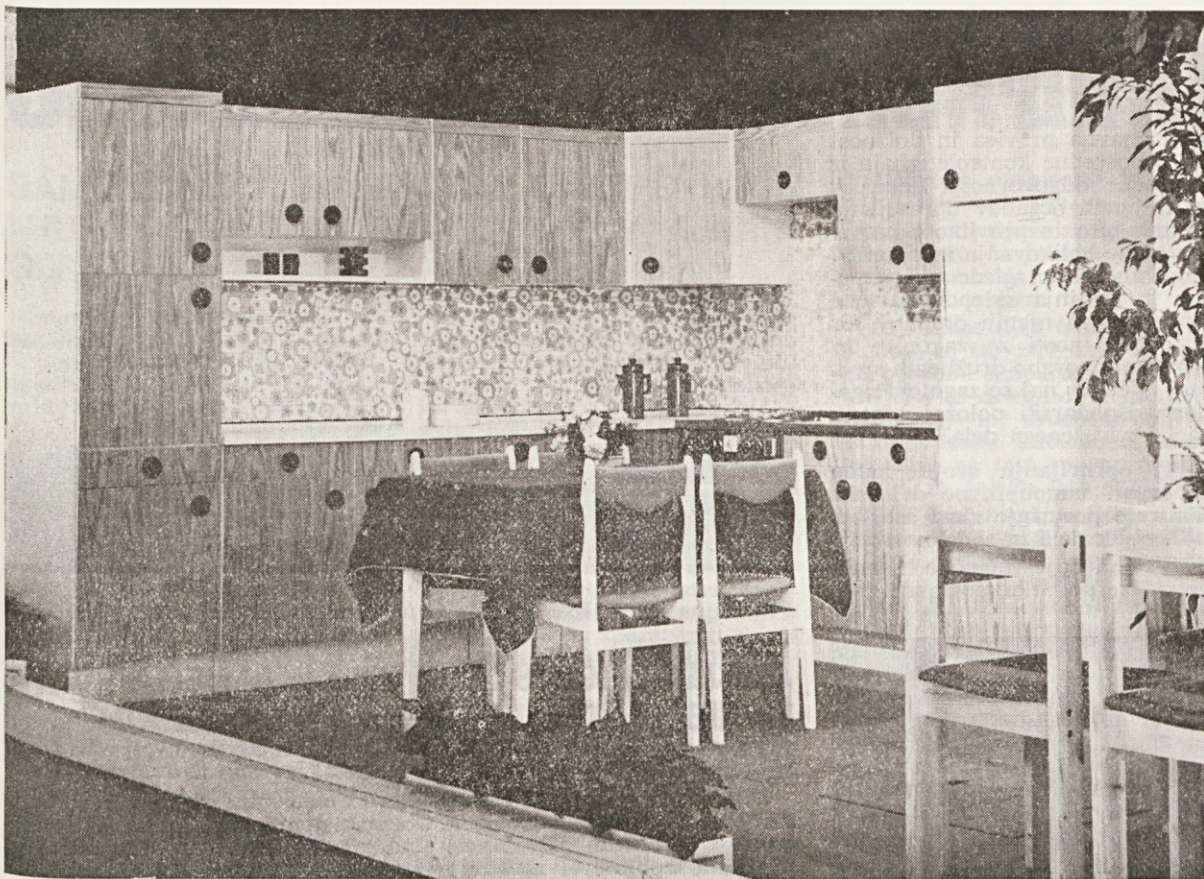
d) V **sklad skupne porabe** se izdvaža sredstva po potrebah temeljnih organizacij (regres za letovanja, plačilo anuitet od stanovanjske izgradnje, razne dotacije, patronati in drugo).

e) Ostanek sredstev od doseženega ostanka dohodka in izdvažanja pod točko a, b, c, d, se izdvaža v **poslovni sklad** podjetja. Vendar se iz tega zneska dajejo kot krediti sredstva za financiranje nerazvitih področij (3,5% od poslovnega sklada).

Sredstva poslovnega sklada se uporabljajo za financiranje potrebnih obratnih sredstev in investicijskih vlaganj.

Višina dohodka in s tem ostanek dohodka je odvisna od ekonomičnosti poslovanja, storilnosti dela in rentabilnosti vloženih sredstev. Istočasno pri mesečnem ugotavljanju ostanka dohodka ne smemo pozabiti na njegovo dokončno delitev in dogovorjene družbene obveznosti.

B. MIŠIČ

Novo iz Brestovega proizvodnega programa — kuhinja VEGA 74

Novosti v ekonomski propagandi

Ko so me člani uredniškega odbora prosili, naj napišem nekaj o novih prijemih v ekonomski propagandi, sem bil v nemajhni zadregi, kajti vse, kar je v zvezi z ekonomsko propagando, je za naše razmere pravzaprav novo. V mnogih gospodarskih organizacijah nimajo niti službe za ekonomsko propagando (tudi Brest je med njimi), ali celo nimajo odgovornega človeka (propagandista) za ekonomsko propagando. Zato v takšnih podjetjih rešujejo »reklamo« stihijno, nekontrolirano in nesistematično.

Namenoma sem uporabil besedo »reklama« in ne ekonomska propaganda. Zato je prav, da skušam razložiti tudi ta dva pojma. Za ekonomsko propagando neuki in neobveščeni ljudje uporabljajo besedo reklama, čeprav nikakor ne gre za enaka pojma.

Reklamo in ekonomsko propagando bi morda lahko razložili takole: nesistematična, nestrokovna, brezciljna ekonomska propaganda je reklama. Pod pojmom reklama (reklamirati) si navadno predstavljamo nekaj (kvalitetno) slabšega, na primer reklamno prodajo, kjer je jasno, da ob nekem popustu prodajajo blago slabše kakovosti ob nižjih cenah. V tesni zvezi s tem pa je tudi beseda reklamacija (kjer nekaj, kar smo kupili, vračamo zaradi napake). Ekonomska propaganda pa je nasprotno — sistematična strokovna akcija, ki skuša ob uporabi sodobnih strokovnih prijemov (propagandni filmi, režiranje radijskih posnetkov, kakovostni prospekti in podobno) predvsem obveščati potencialnega kupca in ga zaradi privlačnega ali zanimivega pristopa pritegniti k nakupu. Potrošnik pa je potencialni kupec, če ga je katerakoli informacija v ekonomski propagandi pritegnila (če je govora o kakovosti blaga, uslugah, ki jih nudimo ob nakupu, prednostih pred konkurenco in podobno).

Doslej sem že navrgel nekaj prijemov, ki so običajni pri ekonomski propagandi za neki izdelek:

- propagiranje v sredstvih javnega obveščanja (televizija, tisk, radio, kino);
- propagiranje s pomočjo prospektnega materiala ali separatnih odtisov;
- propaganda v zvezi s sejmi;
- propaganda z zastavicami, značkami, nalepkami in podobno.

Z razvojem marketinga pa so se znašle tudi v ekonomski propagandi nove oblike propagande, predvsem:

- pospeševanje prodaje;
- stiki z javnostjo.

Pospeševanje prodaje (Sales-promotion) je sistem akcij na ravni trgovine, njegov namen je pospešiti prodajo posameznega izdelka ali skupine izdelkov. Sredstva za pospeševanje prodaje so: kuponi, nagradni natečaji, degustacije in demonstracije, prodaja velikih komercialnih zavrtkov po sorazmerno nižji ceni in podobno.

Kaj dosežemo s takimi akcijami? Pomemben je stik med prodajalci in kupci, možnosti za dobre odnose so večje; sodelovanje med trgovskimi potniki in proizvajalci je boljše; s temi akcijami pomagamo prodajalcem na drobno (instrukcije, vadba itd.). Odločitev, kdaj je treba začeti z akcijo za pospeševanje prodaje, ni pogosta. Običajno si pomagamo z naslednjimi ugotovitvami:

- Podjetje (ali artikel) sta dobro znana, prodaja pa je slaba. To se zgodi vedno, kadar propaganda uspe ustvariti znano ime, toda ne uspe motivirati kupcev za nakup.

- Kadar je namen pospeševanja samo lokalni.

- Kadar je denarja za ostalo ekonomsko propagando zelo malo (premalo).

- Če je treba začeti hitro akcijo, da bi prehiteli konkurenco.

— Če gre za znane potrošnike, ki jih lahko osebno povabimo, da prisostvujejo demonstraciji.

Odnosi z javnostjo (Public relations). Osnovni namen te aktivnosti je oblikovati kar najbolj ugoden in pozitiven zunanji vtis o podjetju, o izdelkih in o prihodnjih nastopih v javnosti.

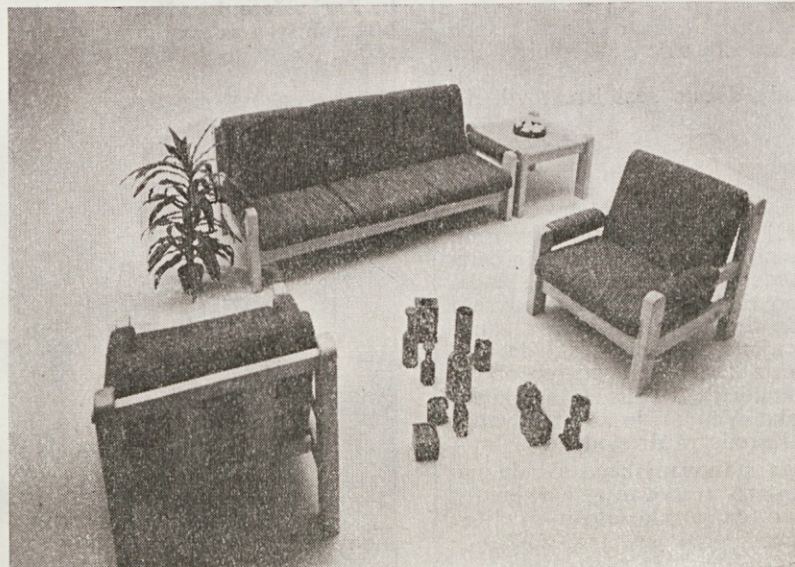
Pozitivni odnos, ki se, jasno, odraža ob nakupu naših izdelkov, se začne posredno, od glasu telefonista v centrali, ki posreduje informacije strankam, mimo hitrega in vpljudnega reševanja reklamacij, do vseh pozitivnih novic o podjetju v tisku, na televiziji ali na radiu. Odnosi z javnostjo niso ekonomska propaganda, ker gre za neplačane aktivnosti, informacije o podjetju.

Odnos z javnostjo je »Underground activity«, neopazna dejavnost. Tako kot podzemna železnica: vemo, da se lahko z njo prevažamo, toda zunaj je ne moremo niti videti niti slišati.

Pri nas je »Public relations« pravi pastorek, saj je ta del aktivnosti podjetja omalovaževan kot le kaj.

Vendar ob tem neopustno grešimo. Vsaka, še tako uspešna propagandna akcija, ki je prepričala za nakup nič koliko ljudi, lahko propade samo zaradi enega spodrslljaja (reklamacije, neizpolnjevanja obljub in podobno). Ni torej slučaj, da v razvitih podjetjih funkcijo odgovornega za odnose z javnostjo vodijo najzanesljivejši ljudje.

B. Lavrič

Iz Brestovega proizvodnega programa

Vzhodnoevropsko tržišče in Brest

V plasmaju našega pohištva v vzhodnoevropske dežele smo v zadnjih nekaj letih zabeležili določen napredek, vendar ocenjujemo, da so možnosti na tem tržišču precej večje, kot kažejo bilance že zaključenih poslov. Predvsem je potrebno poudariti, da je Brest kot proizvodna organizacija vložil veliko truda in sredstev, skupaj z nekaterimi izvozniki, da bi seznanil zainteresirane v večini socialističnih dežel z možnostmi sodelovanja.

V zadnjem času sorazmerno zelo dobro sodelujemo z Madžarsko, kjer smo uspeli v plasmaju sobnega, kuhinjskega in tapetiranega pohištva.

Tudi na Češkoslovaško in na Poljsko smo uspeli plasirati predvsem sobno pohištvo, ki je bilo po uspešnih razstavah v Brnu in Varšavi zelo pohvalno ocenjeno.

V Sovjetsko zvezo smo letos izvozili manj, kot smo predvidevali, predvsem zaradi že ustaljenih navad tega kupca, ki zahteva predvsem že preizkušene modele pohištva, ki so potem več let na tržišču. Možnosti za prodajo našega pohištva v Sovjetsko zvezo seveda še zdaleč niso izčrpane, saj v perspektivi napovedujejo dvakratno povečanje prodaje pohištva iz Jugoslavije. Predvsem bi morali to tržišče obdelovati zelo smotno, ker bi z enotnim nastopom vseh zainteresiranih proizvajalcev uspeli tudi v plasmaju novih modelov, ki — kakor sem že omenil — zelo težko prodrejo v že ustaljene navade tega kupca. Vsekakor se bo s povečanjem vrednosti uvoza v Sovjetsko zvezo povečala tudi izbira modelov oziroma asortiment. Glede na takšno oceno smo že pripravili večji izbor dnevnih sob in regalov, ki smo jih ponudili skupaj z našim standardnim programom za to tržišče, čeprav se zavedamo, da je širjenje asortimenta v Sovjetski zvezi zelo težavna in dolgotrajna naloga.

Najmanj uspeha smo imeli letos v poslovanju z Nemško demokratično republiko, saj zaradi težav, ki so izven naših vplivov, nismo plasirali na to, sicer izredno tržišče, še ničesar, čeprav smo v stalnih stikih s kupcem. Ne glede na dosednji rezultat smo z našimi novimi programi sobnega in kuhinjskega pohištva prisotni in ravno v začetku septembra bomo sodelovali tudi na velesejmu v Leipzigu, kjer bodo po zagotovilih kupca prvi razgovori, ki se bodo nadaljevali v Berlinu oziroma ob sejmu v Beogradu.

V Bolgarijo se nismo izvažali našega pohištva, vendar menimo, da so možnosti za plasma že nastopile. Zadnji dve leti sodelujemo na sejmu v Plovdivu in seveda krepimo stike za navezavo poslovnega sodelovanja.

Na koncu je le potrebno poudariti, da ima poslovanje z vzhodnoevropskimi — socialističnimi državami svoje posebne zakonitosti in probleme, ki se lahko rešujejo le ob zelo dobrem sodelovanju in seveda poznavanju vseh zainteresiranih partnerjev. Mi se zavedamo, da so ta tržišča za nas zelo zanimiva in da jih potrebujemo, zato bomo še v prihodnje z vso resnostjo krepili že pridobljene pozicije in odpirali nove možnosti za poslovanje z vsako od omenjenih socialističnih dežel.

F. Turk

Pred zagrebškim velesejmom

Sredi septembra se bodo spet odprla vrata vsakoletnega jesenskega Zagrebškega velesejma. Brest bo razstavljal na svojem prostoru v hali, kjer nastopa lesna industrija.

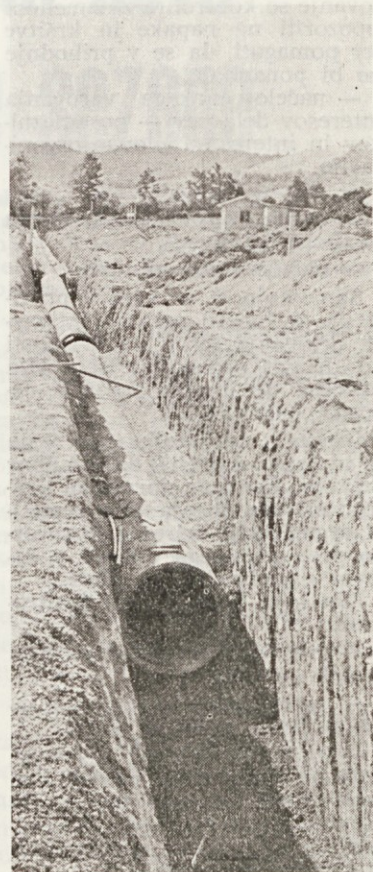
V Zagrebu bomo prvič prikazali sedanji proizvodni program. Prodajna služba je že pripravila osnutek razstavnega prostora, ki bo po naših ocenah med najbolj uspešnimi doslej. Na 286 kvadratnih metrov velikem razstavnem prostoru bomo prikazali program DRAGICA v petih različnih sestavih. Pokazali bomo Dragico v postavitvi samske sobe, tri različne postavitve dnevnih sob s tremi sedežnimi garniturami in Dragico v postavitvi spalnice. Dnevne sobe bomo razstavili s plitkimi in globokimi nastavki ter brez nastavkov. Med sedežnimi garniturami bomo pokazali tri nove sedežne garniture. Med dnevnimi sobami bomo pokazali tudi KATARINO-WENGE in regal TANJA.

V kuhinjskem delu razstavnega prostora bomo pokazali sestave kuhinje VEGA 74 v beli in zeleni izvedbi ter kuhinjo z jelovo masivno fronto GAMA. Pri tej kuhinji bomo pokazali še jedilniško garnituro SNEŽNIK in novost proizvodnega programa, program KANIN. Kanin je dopolnilni izdelek k našemu jelovemu programu. S tem izdelkom name ravamo omogočiti potrošniku opremljanje dnevnih sob, jedilnice in predsob v enakem stilu, kot so kuhinje GAMA, jedilniške garniture TRENTA, ROG in SNEŽNIK ter sedežne garniture PLANICA in MOSTEC.

Med sejmom pričakujemo vrsto komercialnih razgovorov z domačimi, pa tudi s tujimi partnerji.

Pričakujemo obisk večjega števila naših tujih partnerjev, ki smo jih povabili v Zagreb na to tradicionalno manifestacijo jugoslovanskega gospodarstva.

F. Turk

Gradnja odtočnega kanala iz novega skladišča gotovih izdelkov

Samoupravna delavska kontrola

S sprejetjem nove zvezne in republiške ustave so odpadle nejasnosti glede nalog, oblikovanja in odgovornosti samoupravne delavske kontrole. S statuti temeljnih organizacij smo že uredili način oblikovanja posebnih organov — odborov samoupravne delavske kontrole. Napočil je čas, da začno s sistematičnim delom.

Da bi bilo delo odborov samoupravne delavske kontrole učinkovito in usklajeno v vseh temeljnih organizacijah združenega dela, so družbeno-politične organizacije BRESTA predčasno imenovala posebno komisijo z nalogo, da pomore odborom izdelati poslovnik za njihovo delo. Komisija je prvi osnutek poslovnika pripravila pred nekaj dnevi, da bodo sedaj o njem najprej razpravljali odbori, nato pa ga bodo kot predlog posredovali v javno razpravo.

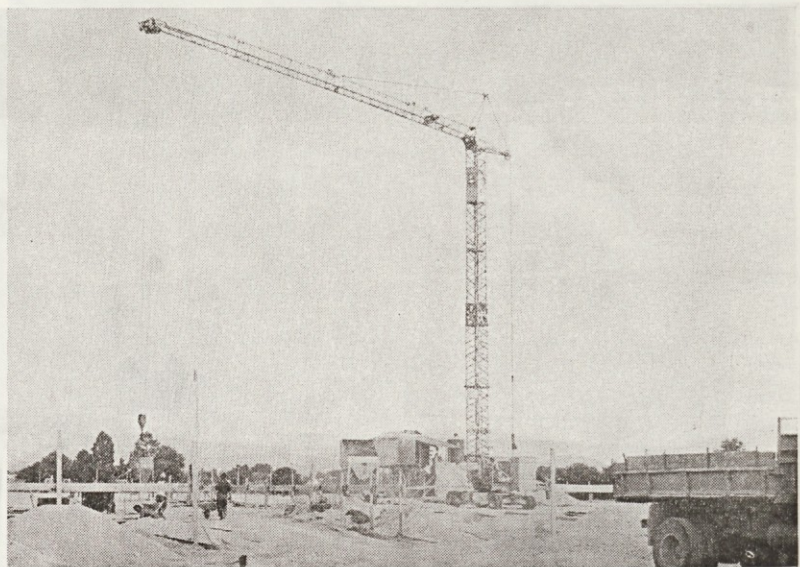
finančno in materialno poslovanje,

- ukrepe za kvaliteto proizvodnje in storitev,
- namensko, smotno in humano izrabo delovne sile,
- uveljavitev načela delitve po delu pri razporejanju dohodka in pri delitvi sredstev za osebne dohodke ter pravilnost obračuna osebnih dohodkov,
- izvajanje potrebne oziroma dogovorjene solidarnosti,
- izvajanje dobrih poslovnih običajev in poslovne morale,

kot ustavna pravica in dolžnost do neposredne kontrole izhaja iz družbene odgovornosti delavcev in njihovih organov upravljanja za zakonito in pravilno poslovanje glede oblikovanja in uporabe splošnih aktov, glede sprejemanja in izvajanja sklepov delovne skupnosti in njenih organov ter iz odgovornosti za zakonito in smotno uporabo družbenih sredstev, s čimer naj se zagotovi ugoden gospodarski položaj organizacije združenega dela.

Pri opravljanju svojih nalog se organ samoupravne delavske kontrole poslužuje zlasti naslednjih oblik dela in sodelovanja:

- pregleduje finančne in knjigovodske podatke, poslovne listi-

Pogled na gradbišče nove tovarne ivernih plošč

AKCIJA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA ZA UBLAŽITEV PORASTA ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV

Glede na povečanje cen nekaterim osnovnim živilom in na priporočilo sindikalnih organov je Občinski sindikalni svet na seji predsednikov osnovnih organizacij sindikata in koordinacijskih odborov sindikata izoblikoval naslednja stališča:

1. Osnovne organizacije sindikata naj prek organov upravljanja zagotovijo, da bo od 1. 8. 1974 najnižji izplačani osebni dohodek na delavca 1.424,60 din.
2. Osnovne organizacije naj prek organov upravljanja zagotovijo nominalno povečanje osebnih dohodkov do 100,00 din na delavca, v okviru možnosti in pogojev dela (samoupravni sporazum).
3. Osnovne organizacije sindikata morajo zahtevati od organov upravljanja in vodstev podjetij, da konkretizirajo ukrepe za realizacijo protinflacijskega programa.
4. Občinski sindikalni svet meni, da to niso edini ukrepi za zavarovanje standarda zaposlenih in da so zotraj temeljnih organizacij še druge možnosti (prehrana, prevozi, solidarnostni sklad in podob.).
5. Ti ukrepi naj bi veljali od 1. 8. 1974 dalje.

Komisija za samoupravne in ekonomske odnose pri občinskem sindikalnem svetu je prevzela nalogo koordiniranja v tej akciji pri gospodarskih organizacijah. Komisija meni, da gre v tej akciji predvsem za solidarno akcijo združenega dela.

Moramo poudariti, da so ob prvih stikih s temeljnimi organizacijami zastavljeni ukrepi pozitivno ocenjeni in se bodo uresničili. Lahko pa bi nekoliko grajali neenotno reševanje teh vprašanj kljub dogovoru s predsedniki sindikatov.

Prav gotovo pa je, da bodo predvsem z ukrepi za povečanje produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja naraščali tudi osebni dohodki in akumulacija. Zato se je treba vsake možnosti za dvig produktivnosti lotiti celovito, ker se tako istočasno povečuje standard zaposlenih. Skupna akcija za dvig produktivnosti je dejansko akcija za višji standard in za boljši jutri.

B. MIŠIČ

Sejem v Kranju

9. avgusta so na rastavišču v Savskem logu v Kranju odprli tradicionalni 24. mednarodni gorenjski sejem. Površina celotnega prireditvenega prostora je letos znašala kar 18.000 kvadratnih metrov.

Na sejmu je sodelovalo okoli 280 razstavljalcev, med njimi 80 tujih. Med domačimi je bilo največ slovenskih, od tujih pa so bile najmočnejše zastopane firme iz Avstrije, Italije in Zvezne republike Nemčije, razstavljali pa so tudi predstavniki Indije.

Naše pohištvo so prikazala v najrazličnejših postavitevah štiri trgov. podjetja, Mercator Tržič, Murka Lesce, Slovenijales Ljubljana — poslovalnica Vižmarje in Zarja Jesenice. Kupec pri izbiri pohištva za svoj dom ni imel težav. Na voljo je imel prospek-

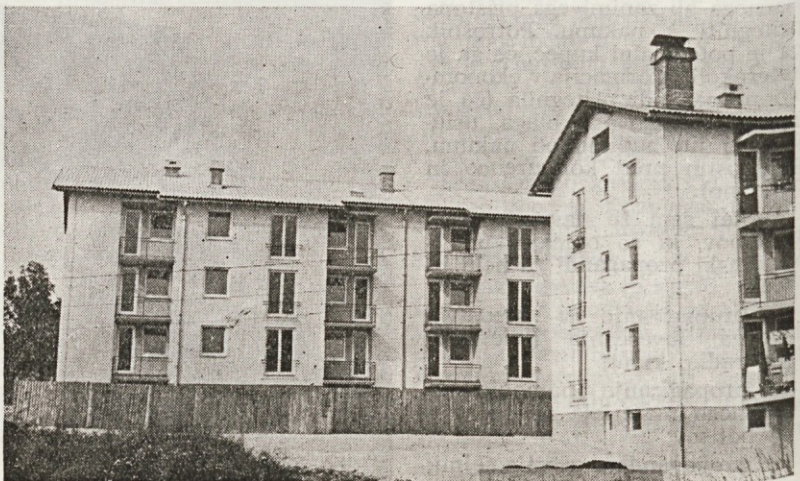
te z izmerami posameznega izdelka, veliko različnih ambientov (dnevna soba, kabinet, otroška soba, spalnica, kuhinja, oblaženo pohištvo) ter svetovalce, ki so glede na potrebe posameznega kupca predvideli najboljše možno izbiro.

Največje zanimanje je nedvomno požel program DRAGICA, takoj za tem pa regal KATARINA. Precejšen odziv je bil tudi na nove kuhinje VEGO-74 (bela in zelena) ter GAMO.

Po naročilih sodeč lahko ugotovimo, da je bil za nas sejem v Kranju komercialno zelo uspešen.

Nasploh pa so na letošnjem Gorenjskem sejmu prodali največ kmetijskih strojev, pohištva, avtomobilov in gospodinjske opreme.

M. ZAKRAJSEK

Nova stanovanjska bloka na Notranjski cesti

Z zbora delavcev v tovarni pohištva Cerknica

Osnutek poslovnika poudarja, da se mora samoupravna delavska kontrola v odborih izvajati sistematično in kontinuirano ter na zakonit in primeren način. Zato bo moral posamezen odbor upoštevati zlasti naslednja načela:

- načelo zakonitosti (ki se uresničuje s tem, da bo celotno delovanje v skladu s predpisi in samoupravnimi splošnimi akti),
- načelo iskanja materialne resnice in objektivnosti pri prikazovanju položaja in rezultatov kontrole,
- načelo dobronamernega sodelovanja z delavcem, organom ali službo, katerih naloge in delovanje se kontrolira z namenom opozoriti na napake in kršitve ter pomagati, da se v prihodnje ne bi ponavljale,
- načelo enakega varovanja interesov delavcev — posameznikov in interesov delovne organizacije,
- načelo javnosti dela,
- načelo varovanja poslovnih in osebnih tajnosti,
- načelo samostojnosti.

Samostojnost se kaže v pravici (in dolžnosti) samoiniciativnega delovanja ter v neodvisnosti do drugih organov upravljanja oziroma do drugih organov delavske kontrole.

Osnutek poslovnika povzema že zapisana določila, da je odbor delavske kontrole upravičen kontrolirati vsa dogajanja v temeljni organizaciji oziroma dogovorno prek skupnega odbora v delovni organizaciji kot celoti.

Zlasti pa bodo odbori kontrolirali:

- izvajanje ustavnih določil in drugih predpisov,
- sprejemanje in izvajanje samoupravnih splošnih aktov,
- izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja, izvršilnih in poslovodnih organov ter poprej skladnost teh sklepov s samoupravnimi pravicami, obveznostmi in interesi delavcev,
- družbeno-ekonomsko smotnost gospodarjenja z družbenimi sredstvi in porabe stroškov ter

— uveljavljanje in varstvo samoupravnih dolžnosti in pravic delavcev,

— uveljavljanje in varstvo dolžnosti in pravic delavcev iz medsebojnih razmerij v združenem delu,

— zlorabo funkcij ali položaja ter škodljive neupravičene prekoritve pooblastil ter opustitve uveljavljanja odgovornosti,

— uveljavljanje ustavnih načel o javnosti dela in o pravici do informiranosti delavcev v procesu odločanja in izvajanja odločitev,

— izvajanje varovanja poslovne tajnosti,

— izvajanje nalog s področja civilne zaštite in splošnega ljudskega odpora.

Pri celotnem delovanju odborov in pri morebitni razlagi posameznih določil poslovnika bo treba upoštevati poleg načel, ki smo jih zapisali, tudi ugotovitev, da samoupravna delavska kontrola

ne in zapisnike organov upravljanja, njihovih izvršilnih poslovodnih ter strokovnih organov.

— aktivira samoupravne organe in njihove izvršilne, poslovodne ter strokovne organe in družbeno-politične organizacije za odpravo aktov, sklepov in dejanj, ki pomenijo kršitve zakonitosti, in za odpravo negativnih pojavov v delovni skupnosti.

— sodeluje in se dogovarja za pomoč s posameznimi strokovnimi delavci, službami in institucijami v delovni organizaciji in zven nje za izvedbo inšpekcijskih pregledov, analiz in drugih kontrolnih akcij.

Poleg naštetega vsebuje osnutek pravilnika še standardna določila o sklicevanju in vodenju sej, o načinu zagotovitve javnosti oziroma varovanja zaupnih podatkov ter o pravicah in odgovornostih članov celotnega odbora samoupravne delavske kontrole.

Z. Zabukovec

STANOVANJA SOLIDARNOSTNEGA SKLADA RAZDELJENA

Upravni odbor solidarnostnega stanovanjskega sklada občine Cerknica je 28. julija 1974 sprejel dokončni sklep o dodelitvi stanovanj, zgrajenih s sredstvi sklada.

Stanovanjsko pravico je pri skladu dobilo šest Brestovih delavcev; pridobili pa so:

- eno enosobno stanovanje,
- tri enoinpolsobna stanovanja in
- dve dvosobni stanovanji.

Organi sklada so nam posredovali samo teh nekaj skromnih podatkov. Upravičeno pa se sprašujemo, komu je dodeljenih ostalih petnajst stanovanj, zgrajenih s sredstvi solidarnostnega sklada. So ostala stanovanja res dobili samo tisti, katerim so predvsem namenjena (upokojeni občani, mlade družine, družine z nizkimi osebnimi dohodki)? Stanovanja, zgrajena s sredstvi sklada, naj bi namreč ne služila za zadovoljevanje kadrovskih potreb občinskih družbenih služb (to je zadnji kriterij). Seveda so strokovni kadri naši občini potrebni in še kako. Vendar je za stanovanja strokovnih kadrov potrebno poiskati sredstva drugod.

Osnovna koncepcija solidarostnega stanovanjskega sklada natančno opredeljuje, komu so namenjena stanovanja, zgrajena s sredstvi sklada, in samo upamo lahko, da je bila letošnja delitev stanovanj z njo popolnoma v skladu.

M. Turk-Škraba

Sporazum o štipendiranju

SAMOUUPRAVNI SPORAZUM O ŠTIPENDIRANJU UČENCEV IN ŠTUDENTOV V OBČINI CERKNICA

Samoupravni sporazum o štipendiranju je namenjen temu, da bi poenotili štipendijsko politiko na območju Slovenije, da bi izvajali začitano kadrovske politiko v okviru občine in republike ter da bi izenačili materialne možnosti mladine, ki se šola. Poleg kadrovskih štipendij, ki jih dajejo v glavnem podjetja, naj bi podeljevali štipendije tudi tistim dijakom in študentom, ki ne morejo dobiti kadrovske štipendije. Te štipendije bodo lahko dobili vsi učenci in študenti, ki imajo stalno prebivališče v naši občini, ki dosega dobre uspehe (tisti, ki ponavljajo, ne dobi) in ki nimajo dovolj finančnih sredstev. Pri ugotavljanju materialnih možnosti dijakov oziroma študentov naj bi po tem sporazumu veljalo naslednje merilo:

— za dijake so izračunani življenjski stroški 900 dinarjev,
— za študente so izračunani življenjski stroški 1.200 dinarjev za leto 1974.

Starši naj bi prispevali polovični dohodek na družinskega člana in otroški dodatek, če so do njega upravičeni. Razliko od polovičnih dohodkov na družinskega člana družine skupaj z otroškim dodatkom pa naj bi kril novo ustanovljeni sklad za štipendiranje. Tako bi nekdo, ki študira na univerzi (življenjski stroški študenta so 1.200 dinarjev) v primeru, da znaša povprečni dohodek na družinskega člana 800 dinarjev z upoštevanjem 160 dinarjev otroškega dodatka prejel iz tega sklada 640 dinarjev mesečne štipendije. V tistih primerih, kjer študentom oziroma učencem kadrovske štipendije ne bodo krile življenjskih stroškov, bodo razliko lahko dobili iz združenih sredstev.

Po tem sporazumu ne bo nihče mogel dobiti dveh štipendij oziroma štipendiji ne bosta smeli presegati življenjskih stroškov učencev oziroma študentov.

Organizacije združenega dela bodo morale po tem sporazumu uskladiti lestvico kadrovskih štipendij, in sicer v tem smislu, da najnižja štipendija (zadostni uspeh za srednje šole) ne sme biti nižja kot 350 dinarjev oziroma najvišja za zadnji letnik visoke šole ne bo smela biti višja kot 850 dinarjev razen v primerih, če študentje predčasno opravijo vse izpite posameznega letnika.

S sklenitvijo tega sporazuma bodo ukinjeni vsi dosednji skladi v občini in republiki, ki so nudili pomoč študentom in dijakom pri študiju. V naši občini je do sedaj podeljeval štipendije poleg podjetij tudi Sklad Janeza Hribarja. Napajanje tega sklada bi z dnem, ko bo podpisan sporazum po tem sistemu, prenehalo delovati, novo oblikovani sklad pa naj bi ravno tako nosil ime Janeza Hribarja. Sredstva za financiranje sklada za štipendiranje se bodo po sporazumu zbirala enotno po vsej Sloveniji in tudi v naši občini, in sicer po stopnji 0,5% od bruto osebnih dohodkov vseh zaposlenih. V naši občini bi se v primeru, da bi ta samoupravni sporazum začel veljati od 1. 7. 1974 dalje, zbralo letos 370.000 dinarjev.

Predvidevamo, da je v naši občini okrog 170 takih učencev in študentov, ki bi bili upravičeni do štipendije po tem samoupravnem sporazumu. Verjetno pa se bo število v naslednjih letih zviševalo, ker veliko mladine še ni

obveščene o možnostih za novi sistem štipendiranja.

Razpis za prijave za štipendije je bil že dan in je doslej prijavljenih 30 kandidatov. Rok za prijave je 28. avgust.

Vse odnose med štipendisti in skladom za štipendiranje bo urejala posebna skupščina, ki bo sestavljena iz delegatov temeljnih organizacij in družbeno-političnih organizacij. Računamo, da bi štipendije po tem sporazumu že podelili za šolsko leto 1974/75.

BREST in druga podjetja v občini morajo uskladiti samoupravne akte z določili tega sporazuma. Ker je štipendijska lestvica na BRESTU nekoliko višja od lestvice tega sporazuma, ker je po tem sporazumu dopuščena možnost, da se kadrovske štipendije lahko povečajo za 200 dinarjev in glede na to, da je občina in lesna industrija v velikem deficitu s kadri, naj ne bi zniževali lestvice Brestove kadrovske štipendije.

V tistih občinah, kjer ne bodo zbrali dovolj sredstev za štipendiranje, bodo dobivali sredstva iz republiškega solidarnostnega sklada, ki ga bodo oblikovale vse občine.

J. OTONIČAR

Brest za šole v občini

Tudi letos — tako kot vsako leto — prihajajo na podjetje, pa tudi na posamezne temeljne organizacije številne prošnje najrazličnejših društev, ustanov in organizacij za denarno pomoč pri njihovem delu. V sprejetem planu za leto 1974 je bilo za ta namen predvidenih iz sklada skupne porabe 30.000 din, prvenstveno

za patronate šolam našega področja, kar je na Brestu že dolga tradicija.

Po uveljavitvi ustavnih sprememb odločajo o delitvi sredstev skupne porabe temeljne organizacije in tako so njihovi delavski sveti v preteklih mesecih sprejeli naslednjo razdelitev teh sredstev:

	din
osnovna šola Cerknica, osnovna šola Begunje, vrtec Cerknica	11.000
osnovna šola Grahovo	6.000
osnovna šola Nova vas	4.000
osnovna šola Stari trg (upoštevajoč, da ji pomaga tudi Kovinoplastika Lož)	3.000
osnovna šola Rakek	3.000
absolventi lesarskega odseka gozdarsko lesnega odelka Biotehnične fakultete v Ljubljani (med njimi je tudi več Brestovih štipendistov)	1.000
občinski odbor Rdečega križa Cerknica — plačilo ene smeri prevoza otrok na preventivno zdravljenje na Debeli Rtič, kar je tudi že tradicija	

S tem so sredstva, sprejeta s planom, izčrpana, a ostalo je še cel kup prošenj, čeprav je financiranje drugih ustanov (krajevne skupnosti, športna, kulturna društva ipd.) urejeno s posebnimi sporazumi. Te prošnje bodo pri-

šle v obravnavo po zaključnem računu za leto 1974.

Ob koncu velja še opozoriti, da bi bilo dobro poslati prošnje za prihodnje leto še pred izdelavo in sprejetjem plana za leto 1975. B. LEVEC

Med kolektivnim dopustom je precej brestovcev skupaj letovalo. Posnetek iz Fažane

Pravnik odgovarja

VPRAŠANJE: Slišal sem, da ima delavec lahko po novem zakonu tudi več kot 30 dni dopusta, menda celo okrog 60 dni. Ali je to res in če je, zakaj smo na BRESTU napravili lestvico le do 30 dni?

ODGOVOR: Zvezni zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki je bil sprejet, aprila 1973. leta, zares daje možnost letnega dopusta nad 30 delovnih dni. Takole pravi v drugem odstavku 27. člena:

»Izjemoma sme trajati letni dopust v primerih, ki so v temeljni organizaciji združenega dela določeni v skladu z zakonom, tudi več kot 30 delovnih dni.«

Vidimo, da lahko dopust nad 30 dni določijo temeljne organizacije le, če tak dopust uredijo v svojih samoupravnih splošnih aktih, kar pa mora biti »v skladu z zakonom«. Zvezni zakon misli tu na republiškega. Le-ta ima glede dopusta nad 30 delovnih dni dve določili, obe v 32. členu.

Po prvem se delavcu, ki dela v posebnih delovnih pogojih, lahko izjemoma določi, da traja letni dopust več kot 30, vendar ne več kot 60 delovnih dni v posameznem koledarskem letu. Zakon pri tem tudi natančno našteje, da se za delo v posebnih delovnih pogojih šteje delo pri virih ionizirajočih sevanj, delo letal-

skega osebja, delo posadke trgovskih ladij, delo pod zemljo, delo v disperzijskih za pljučne bolezni in za tuberkulozo ali v bolnišnicah za duševne bolezni in v prosekurah ali v leprozariju, delo v tujih deželah s hudimi podnebnimi razmerami za življenje in delo, kot tudi v primerih, ko dela delavec zaradi posebnih delovnih pogojev manj kot 42 ur na teden. Iz naštetih primerov je videti, da v naši delovni organizaciji doslej nimamo delovnih mest, ki bi pogojevala dopust nad 30 delovnih dni.

Drugo določilo v istem členu republiškega zakona, ki je bil sprejet maja meseca letos, pa se glasi:

»Delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti oziroma delavki, ki ima najmanj 25 let pokojninske dobe in 50 let starosti se lahko prizna letni dopust v trajanju več kot 30, ne pa več kot 36 delovnih dni.«

Možnost za dopust nad 30 delovnih dni za starejše delavce torej je. Prav zdaj, ko se pripravljamo na sprejem novega akta s področja medsebojnih razmerij, je čas, da o tem razmišljamo in se odločimo. Doslej veljavni pravilnik pa takega dopusta ne prizna.

Z. Zabukovec

Pred začetkom nove izobraževalne sezone

Na tehniški šoli bomo z novim šolskim letom imeli prvi in drugi letnik. V prvega se je vpisalo 29 učencev, od katerih je polovica prav dobrih. Skoraj polovica pa je tudi deklet, kar je iz pedagoško-vzgojnega vidika mnogo bolj kot pa po spolu ločene populacije.

V drugem letniku pa bo 23 učencev, če bodo v teh dneh vsi uspešno opravili popravne izpite. Razen nekaterih manjših sprememb bodo poučevali že dosednji predavatelji.

Letos se zaposluje 19 srednješolcev — naših štipendistov, od katerih je 15 lesnih tehnikov. Pričakujemo pa, da se bo zaposlilo do spomladi še 10 visokošolcev. To so zvečine lesarji, ekonomisti in arhitekti, torej kader, ki ga temeljne organizacije združenega dela najbolj potrebujejo. Zanje bo treba natančneje predvideti delovna mesta, za nekatere pa tudi stanovanja.

V novem šolskem letu bomo štipendirali 65 srednješolcev, 5 višješolcev in 35 visokošolcev.

Na obeh stopnjah prevladujejo lesarji. Na srednji jih je 37, na fakulteti pa 21. Torej se nam v kratkem času obeta dovolj kadra

skoraj vseh profilov, ki ga podjetje potrebuje. Tako bodo izpolnjeni osnovni pogoji, da bo podjetje lahko šlo na višjo raven proizvodnje.

V novem izobraževalnem letu se povečuje tudi šolanje zaposlenih. Kar 40 jih bo: 14 ekonomske smeri, 6 za organizacijo dela, 8 za lesarstvo, ostali pa študirajo druga področja. Med izrednimi prevladujejo študentje na višjih šolah. Prav gotovo sta temu vzrok, da študij traja od dveh do treh let, kar je na videz hitro dosegljiv cilj, ter pomanjkanje znanja, ki ga nekateri čutijo ob delu, če ne štejemo še dejstva, da je tako najbolj izkoriščen prosti čas.

Manj razvito pa je na Brestu zanimanje za študij na srednjih šolah, vključno na poklicnih, četudi je študij na teh šolah primerno organiziran. Če koga zanima ta oblika izpopolnjevanja svojega znanja, naj zahteva informacije v kadrovske službi.

F. TURSIČ

Urejanje notranjosti novega skladišča gotovih izdelkov

Kontrola kvalitete

(Nadaljevanje
iz prejšnje številke)

SISTEMI KONTROLE IN POMEN POVRATNIH INFORMACIJ

Za uspešno osvajanje stalnega tržišča sta odločilni predvsem kvaliteta in zanesljivost kvalitete izdelkov. Z gospodarsko tehničnim napredkom in rastjo splošnega standarda postajajo zahteve kupcev vedno ostrejšje in konkurenčni boj proizvajalcev vedno ostrejši. To je tudi razumljivo, saj reven potrošnik ob nizkem standardu izraža le zahteve za zadovoljevanje osnovnih potreb in ne izraža posebnih zahtev po kvaliteti. Zahteven potrošnik, ki ima višji standard pa išče predvsem to, kar je bolje. Tak potrošnik ne vprašuje samo po ceni kot odločilnem dejavniku pri nakupu, ampak si lahko privoščijo nakup kvalitetnejših izdelkov in, če je potrebno, za to tudi več plača. Stanje, situiranost in zahteve potrošnikov mora proizvajalec upoštevati tudi v proizvodnji in v svoji kontroli.

Ekonomsko-tehnično zrel proizvajalec govori zato O PRAVILNI KVALITETI izdelkov in ne o dobri ali slabi, saj je treba kvaliteto predvsem uskladiti s ceno in tržiščem, na katerem se izdelki prodajajo. Merilo za pravilnost kvalitete je zadovoljstvo potrošnikov — kupcev. Zahteve po enakomernosti in zanesljivosti na zadovoljivi kvalitetni ravni postajajo pogoji za kooperacijsko industrijsko proizvodnjo. Zagotovitev zanesljivosti kvalitete pa posredno zahteva poostreitev kontrole in uvedbo povsem novih sistemov in metod v kontrolo kvalitete. Taki odnosi vsakega proizvajalca postavljajo v dvojno vlogo: vsak proizvajalec je obenem tudi potrošnik svojega dobavitelja surovin, polizdelkov ali pa končnih izdelkov za kompletiranje sestavnih delov v kooperacijski industrijski proizvodnji.

Če hoče proizvajalec zagotoviti kvaliteto in zanesljivost svojih izdelkov, mora prav tako poostreno kontrolirati kvaliteto surovin, reprovromaterialov, kemijskih materialov in polizdelkov, kar pomeni organizacijsko in strokovno ureditev VHODNE KONTROLE. Na teh osnovah gradi proizvajalec kvaliteto svoje proizvodnje, zato ji mora posvečati posebno pozornost.

Z isto logiko, kakor zahtevamo močno vhodno kontrolo že omenjenih materialov, je treba v dobro organizirani proizvodnji uvajati medfazno kontrolo ali prevzemno kontrolo. Načelno je izdelek vsake proizvodne faze pravzaprav surovina ali polizdelek za naslednjo fazo. Od medfazne kontrole zahtevamo, da pravočasno prepreči obdelavo takih polizdelkov, od katerih ne moremo pričakovati kvalitetnih končnih izdelkov. S tem preprečujemo nepotrebne proizvodne stroške.

SISTEMI INFORMACIJ O KAKOVOSTI

Njihov osnovni namen je:
— da so posamezni oddelki v podjetju pravočasno in zadostno informirani o kakovosti,
— da informacijam o slabi kakovosti sledijo ukrepi za izboljšanje kakovosti,
— da je zagotovljen stalen nadzor nad uspešnostjo opravljenih ukrepov.

S STALIŠČA ČLOVEKA

Če obravnavamo informacije o kakovosti z vidika človeka kot osnovnega dejavnika za vse aktivnosti v podjetju oziroma družbi, potem je potrebno poudariti pomen informacij o kakovosti za slehernega člana nekega podjetja, ki se zaveda pomena kakovosti izdelkov za uspešno gospodarjenje in za razvoj proizvodne organizacije.

Raziskano in znano je dejstvo, da vsak človek v bistvu želi delati kakovostno, vendar pa se pri proizvodnem procesu pojavljajo vplivi, ki so v nasprotju s to osnovno človekovo težnjo (preseganje norme in s tem višji zaslugek, obrabljena proizvodna sredstva, neustrezen material, nepopolna delovna navodila in tehnološki postopki, neprimerno okolje in podobno). Med te vplive, ki kakovostno delo onemogočajo, sodi prav gotovo tudi nezadostna ali nepravčasna informiranost o kakovosti. Če si malo podrobneje ogledamo pomen informacij o kakovosti za neposrednega proizvajalca na nekem stroju, nam bo lahko kaj kmalu jasno, da je praktično brez njih skoraj nemogoče proizvajati. Delavcu pri stroju moramo podati:

1. Informacijo, kakšno kakovost mora s svojim delom doseči (kontrolno tehnologijo — plan kontrole);
2. merilno in kontrolno orodje, s katerim bo sam (samokontrola) ali tekoči kontrolor pravočasno ugotavljal vrednosti posameznih kakovostnih parametrov;
3. sistem stalnega vrednotenja kakovosti posameznih parametrov in pravočasnega posredovanja rezultatov vrednotenja, kar je treba imeti za nujni delovni pripomoček pri preventivnem krmiljenju kakovosti (kontrolne karte z naznačenimi kontrolnimi mejami, izračuni raztrosov itd.).

Pri informacijah o kakovosti je tedaj, ko je pri tem prisotno vprašanje človeka, večkrat precej delikatno vprašanje oblikovanja informacije. Pogosto se namreč zgodi, da psihološko labilnega človeka s tipično sodniško formulacijo »kriv si za slabo kakovost« pripeljemo do tega, da svoje sposobnosti ne usmeri v to, kako bo v prihodnje »svojo« napako popravil, temveč v iskanje argumentov, da bo svojo napako opravičil. To pa gotovo ne vodi k izboljšanju kakovosti. Zato je v takih primerih boljša formulacija »odgovoren si za ukrepe«, če hočemo v prihodnje odpraviti napake...

To so na prvi pogled malenkosti, vendar pa lahko mnogo prispevajo k ugodni delovni klimi v podjetju in k dobrim medsebojnim odnosom.

Naslednja naloga informacij o kakovosti s stališča človeka je motiviranje za kakovostno delo, pri čemer ločimo v praksi v glavnem dve vrsti:

- materialno motivacijo,
- psihološko motivacijo.

Pri tem izkoristimo v prvem primeru človekovo željo po večjem zaslužku in s tem v zvezi za višjim življenjskim standardom.

V drugem primeru pa pride do izraza osnovna človekova želja, »da dobro dela«, le-to pa je potrebno z raznimi psihološkimi prijemi stalno spodbujati in negovati kot neprecenljivo vrednost in »skrito rezervo« v vsakem podjetju.

Naj naštejemo samo nekaj primerov:

- pohvali človeka za dobro delo (običajno ga opozorimo samo, kadar ga polomi),
- stalno ga opozarjaj, da sta od kakovosti njegovega dela odvisna kakovost in uspeh končnega izdelka na trgu (v praksi običajno to pozabimo),
- poslušaj in pretehtaj predloge podrejenih za kakovost (v praksi običajno za to nimamo časa ali pa pozabimo na takšen predlog),
- skrb, da bodo delovno okolje, odnosi, urejenost dokumentacijskih in materialnih osnov ugodno vplivali na kakovost (običajno preskrbimo najnujnejši material in orodje),
- posveti del svojega časa tudi vprašanju kakovosti (običajno najdemo za to čas šele takrat, ko je kakovost že »pogorela«).

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

F. HRASTNIK

Srečanje na Snežniku

Na pobudo uredništva glasila Slovenijales je bilo 24. avgusta organizirano srečanje delavcev sestavljene organizacije na Sviščakih, da bi se člani delovnih skupnosti notranjsko-primorskih podjetij med seboj bolj spoznali. Na srečanje so prišli člani na-

slednjih organizacij združenega dela: BREST Cerknica, JELKA Begunje, LESONIT Ilirska Bistrica, DIP Klana, ŽIČNICA Ljubljana, SLOVENIJALES Idrija in SLOVENIJALES — trgovine Ljubljana.

Na srečanju je bilo okoli 600 delavcev, ki so se ob 9. uri zbrali na Sviščakih ter se skupno odpravili na vzpon na Snežnik. Po vrnitvi s Snežnika pa se je v popoldanskem času zvrstilo tekmovanje v vlečenju vrvi in balinanju, zatem pa je bila prosta zabava s plesom. Za zabavo je skrbel sestav Deltoid iz Cerknice.

Samo srečanje je bilo dobro zamišljeno, glavno priznanje za dobro organizacijo pa gre kolektivu LESONIT iz Ilirske Bistrice, ki je prireditveni prostor opremil. Poleg vremena, ki nam ni bilo najbolj naklonjeno, pa lahko zamerimo tudi vsem tistim, ki so se za srečanje prijavili, vendar pa se ga niso udeležili ali pa vsaj izostanek opravičili. Zelo žalosten pogled je bil na štiri pol zasedene avtobuse, ki so prevažali delavce Bresta. Menimo, da bo treba tako srečanja organizirati vsako leto, vendar pa organizacija ne sme biti več tako improvizirana.

Naloga vseh članov delovne skupnosti Slovenijales je, da bodo v prihodnje taka srečanja še bolj množična in bolje pripravljena. Posamezne osnovne organizacije sindikata po temeljnih organizacijah pa bodo morale pri pripravah na takšno srečanje bolj aktivno sodelovati.

T. PEROVNIK

Iz Tovarne pohištva Stari trg

Naloge iz varstva pri delu

Ob zadnjem pregledu naše delovne organizacije je republiški inšpektor dela našel še precej pomanjkljivosti na področju varstva pri delu. Ugotovil je, da je splošna varnost pri delu sicer močno izboljšana, vendar ne toliko, da bi bili lahko povsem zadovoljni. Vrsta problemov je predvsem pri zavarovanju strojev za izdelavo pohištva iz trdega lesa, pri ureditvi delovnih pogojev in pri oskrbi delavcev z ustreznimi pomožnimi prostori, kot so garderobe, stranišča in podobno. Na osnovi teh ugotovitev bo potrebno odpraviti naslednje pomanjkljivosti:

— Lakirnico v Tovarni lesnih izdelkov Stari trg je treba preurediti tako, da bodo delovni pogoji ustrezni. Poskrbeti je treba predvsem za boljše izmenjavo zraka, poleg tega pa je treba odpraviti tudi nekaj drugih manjših pomanjkljivosti. V bližnji prihodnosti pa bomo morali napraviti novo — sodobno urejeno lakirnico, če bo ostala proizvodnja v stolarni enaka ali na večji ravni kot sedaj.

— V Tovarni lesnih izdelkov in Tovarni pohištva Stari trg, še posebej pa v Tovarni pohištva Martinjak nimajo ustreznih garderob in stranišč. Odpravo te pomanjkljivosti smo že doslej predlagali odlagali. Odpraviti jo bo treba najkasneje v enem letu ne glede na to, da bo ob tolikšnih investicijah v novo skladišče gotovih izdelkov in tovarno ivernih plošč težko priti do potrebnih sredstev. V TLI Stari trg bo treba vprašanje reševati v okviru gradnje nove žagalnice, težje pa bo v TP Stari trg in TP aMrtnjak, kjer bo treba za stranišče oziroma garderobe zgraditi povsem nove prostore. To pa pomeni investicije, ki si jih v tem trenutku težko privoščimo.

— V Tovarni lesnih izdelkov Stari trg je preveč fizično težkega dela. Vsekakor bo treba tudi delavcem te temeljne organizacije delo olajšati. To pa pomeni spremembe tehnološkega postopka v stolarni, uvedbo ustrezne mehanizacije, kot so viličarji, transporterji in podobno. Poleg

tega pa bo treba napraviti še program ukrepov za zmanjšanje delovnih mest v podjetju, kjer morajo ženske delati stoje.

— V lakirnici Tovarne pohištva Cerknica bo treba v kar najkrajšem času ukiniti nočno izmeno. To bo treba storiti čimprej, saj delajo ponoči ženske, ki po predpisih o varstvu pri delu uživajo posebno zaščito. To pa je spet tesno povezano s povečanjem lakirnice oziroma s finančnimi sredstvi.

— Izboljšati je treba tudi evidenco vzdrževanja delovnih priprav v podjetju. Izkušnje kažejo, da mehaniki in električarji stroje še kar dobro vzdržujejo. Vse to pa je le preveč odvisno od strokovnosti in volje posameznikov. Zato predpisi nalagajo, da je treba o tem voditi tudi določeno evidenco. Za vestne posameznike z dobrim spominom je to morda nepotrebno delo, za druge, ki teh lastnosti nimajo in za vodje teh delavcev, pa so taki, vpisani podatki, še kako potrebni. Če se hočemo izogniti večjim škodam zaradi slabega vzdrževanja delovnih priprav in morebitnim poškodbam delavcev zaradi okvar na strojih, bo treba to evidenco čimprej uvesti.

— Mikroklimatski pogoji v nekaterih delovnih enotah še vedno ne ustrezajo predpisanim normativom. Velike nevšečnosti povzroča zlasti toplota, ki nastaja v prostorih zaradi prehodov sončnih žarkov skozi okna. To pomanjkljivost bo treba do naslednjega poletja odpraviti ne glede za varstvo pri delu, pa tudi druga razmeroma visoke stroške.

Poleg tega bo morala služba ge tehnične službe zastaviti vse sile za zmanjšanje fizičnega napora delavcev, boljše delovne pogoje in podobno. Ne smemo pozabiti, da so ugodni delovni pogoji in fizično lažje delo eden izmed najpomembnejših dejavnikov za doseganje boljših poslovnih rezultatov, obenem pa je to tudi ena izmed naših poglavitnih dolžnosti do delovnega človeka. Zlasti na slednje pa dostikrat le preradi pozabljamo.

V. ŽNIDARŠIČ

Podražitev prevozov na delo

Že v eni izmed prejšnjih števil Obzornika je bila napovedana podražitev avtobusnih prevozov in TOZD Tovarna pohištva Cerknica je 30. 7. 1974 resnično prejela predlog samourpavnega sporazuma od podjetja SAP Ljubljana, s katerim se bistveno podražujejo prevozne storitve.

Po dosedanjih pogodbah je naša temeljna organizacija plačevala letno SAP za avtobusne prevoze delavcev 24 milijonov starih dinarjev. Od tega so delavci plačali 15 milijonov. Po novem sporazumu pa naj bi naša temeljna organizacija plačala 62 milijonov starih dinarjev. Torej gre za podražitev za skoraj 150 %, podražitev pa velja za delavce in za temeljno organizacijo.

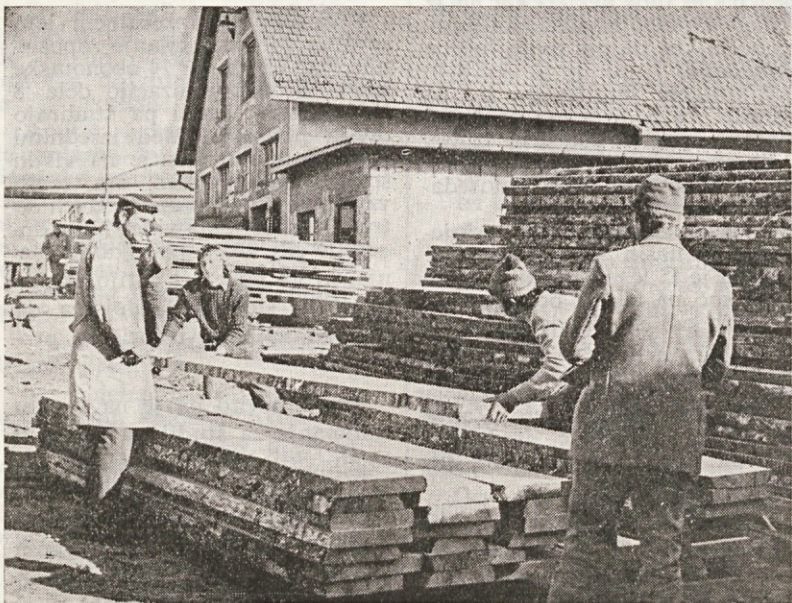
Če bo obveljala napovedana podražitev, potem bo močnejše obremenjena temeljna organiza-

cija, zlasti še, če bomo v temeljni organizaciji s sprejetjem samourpavnega sporazuma osvojili predlog sindikalne liste oziroma sporazuma v panogi, po katerem lahko temeljna organizacija povrne stroške za prevoz na delo in z dela, s tem, da delavec sam krije dvatisoč dinarjev.

Podražitev avtobusnih prevozov naj bi začela veljati s 1. 5. 1974, sam sporazum pa je možno odpovedati v roku šestih mesecev.

Glede na tako povečanje prevoznih stroškov so pristojne službe v temeljni organizaciji in v skupnih dejavnostih zadolžene, da proučijo tudi ugodnejšo možnost za prevoze.

Sam sporazum bo samourpavnim organom predložen v obravnavo in sklepanje šele po vsestranski proučitvi. J. Klančar

Iz Tovarne lesnih izdelkov Stari trg

NAŠE MALO MESTO

V avgustovskih pasjih dneh je prebivalce našega malega mesta zelo zbegala novica, da je pitna voda neužitna. To sta potrdila tudi zapis v dnevnem časopisju in polna čakalnica v zdravstvenem domu.

Vsa sreča, da ni bilo hujših bolezenskih primerov in da je bila napaka na črpalki, ki dodaja vodi klor, pravočasno odstranjena. In kaj bi bilo in kdo bi bil odgovoren, če bi prišlo do hujših primerov, se sprašujejo prebivalci.

Zaenkrat je bojazen za nami. Dejstvo pa je, da se veselijo in morda tudi žalostijo (ker morajo več delati) naši gostinci, saj vode skorajda ne pokusi nihče.

Ze upokojeni gostinski delavec in znan veseljak je takoj pripomnil: »Dajte no, kakšna zastrupljena voda? Alkohol se ne sme več reklamirati, pa so se spomnili na reklamo: »voda je strupena«.

— o —

O najrazličnejših odpadkih, ki se kopičijo ob našem usihajočem jezeru, smo že pisali. Vendar ne bo odveč, če še enkrat, tokrat zares zadnjič, spomnimo odgovorne, če sploh so, da je res že zadnji čas očistiti bregove našega jezera, ali pa poklicati na pomoč vsevišnjega, da z ujmo naredi red.

Naš fotograf je posnel hvalevreden prizor — zasiptavanje smetišč zaradi stanovanjske soseske v Vidmu

Cerkljanski »Ponte rosso« je čedalje bolj in kričeče založen, pa tudi dobro obiskan

PETDESET LET GASILSKEGA DRUŠTVA GRAHOVO

Prostovoljno gasilsko društvo Grahovo je 18. avgusta pod pokroviteljstvom temeljne organizacije Tovarne pohišstva Martinjak slavi 50. obletnico svoje ustanovitve.

Pred osnovno šolo Grahovo se je zbralo precej vaščanov iz Grahovega in iz sosednjih vasi in z zanimanjem spremljalo program proslave.

Tovariš Stane Mišič, predsednik društva, je v svojem govoru orisal prehojeno pot, posebno pa se je zadržal na pomembnejših nalogah, ki jih je društvo uspešno opravilo. Nakazal je tudi prihodnje naloge, ki so pred organizacijo in končal z željo, naj se še naprej utrjujejo in krepijo združene moči v gasilskih vrstah.

Po govoru je na svečanem delu slavnosti direktor TOZD TP Martinjak tovariš Janez Mele izročil društvu prapor, tovariš Franc Petan pa je v imenu občinske gasilske zveze predal društvu novo motorno črpalko, za katero so del sredstev prispevale delovne organizacije, posamezniki in vaščani Grahovega.

Predsednik občinske gasilske zveze tovariš Andrej Šilc je nato podelil najzaslužnejšim članom društva diplome in priznanja.

Po slavnostnem delu je bila praktična vaja, ki so jo izvajale desetine Grahovega, Zerovnice in Martinjaka.

Na koncu prireditve pa se je staro in mlado zavrtilo ob prijetni glasbi in se ob hudi vročini odžejalo z žlahtno kapljico.

I. Škrabec

Zelški koncerti letos

Že drugič so se zvrstili od 12. julija do 2. avgusta 1974 v naši lepi in umetniško bogati zelški cerkvi koncerti, ki sta jih organizirali Kulturna skupnost Cerknica in Komorna scena iz Ljubljane. Vendar moramo pripomniti, da je lani tekkel program lepše in bolje organizirano. Organizacijsko delo je precej šepalo; plakati so bili v Cerknici nekaj dni pred prvim koncertom, ki je bil 12. julija. Lani je bilo precej obiskovalcev z Rakeka in iz Postojne, pa tudi iz Ljubljane; letos tega skoraj ni bilo, razen pri zadnjem koncertu 2. avgusta.

Organizacija za obisk koncertov bi morala biti bolj smotrna. Vstopnice bi morali ponuditi predvsem ljudem, ki se za glasbo zanimajo, pa tudi vsem drugim, zlasti mladim ljudem v delovnih kolektivih; zakaj se ne bi pripekljali na zanimive koncerte Brestovi ljudje, ali naj bi ne bili obiskovalci delavci iz loške Kovinoplastike? »Kultura je del nas vseh...« je bila ena izmed misli tovariša Tita o naši kulturni politiki — in ni samo poklicno ali snobovsko izživljanje!

V tem smislu bi morali poglobiti zanimanje za take in podobne kulturne akcije in prireditve. Dobro bi bilo približati koncerte mladini — morda po znižanih cenah, pripraviti komentarje pred koncerti za manj znana in zahtevna dela. Naše območje je bilo v tem pogledu dolgo zanemarjeno: naša publika še ni koncertna, vendar sprejema »kvaliteto« tako kot povsod drugje; treba je torej pohvaliti to lepo zelško zamisel, ki pa samo od tega ne more zaživeti v polnosti.

Morda bi bilo dobro povedati še nekaj misli o programu petih koncertov in morda tudi o obisku letih. Koncerti so bili programsko precej zahtevni, bili so stilno zaokroženi in so obsegali stare godalne mojstre kot tudi romantike in sodobne ustvarjalce (Haydn, Dubois, Dolar, D. von Dittersdorf, Schuman; pa tudi P. Hindemith in naša komponista za godala P. Ramovš in A. Srebotnjak) ter vokalno glasbo starih mojstrov 16. stol.: Lasso, Palestrina, Galus, Jannequin itd... kot tudi koncertno izvedbo Pergalesijeve najstarejše opere Hišna gospodarica in pesmi Musorgskega, ki je že ustvaril tip realistične govornice v operi in v pesmi.

Prvi koncert 12. julija je obsegal pesmi Musorgskega, ki je poleg Čajkovskega eden izmed največjih ruskih glasbenikov. Pesmi sta predstavila znani jugoslovanski basist Miroslav Čangalović in sopranistka Helena Bratuž-Kacjanova s pianistom Andrejem Jarcem. Zlasti »Pesmi in plesi smrti« v izvedbi mojstra Čangalovića so bili umetniški užitek; vsakdo pa je doimel »Otroški kotiček« v izvedbi sopranistke Ileana Bratuž-Kacjanove! Tudi besedila so bila bogata in zgovorna (Minil je dneva hrup — »Moj duh neustrašen hoče spet dejanj in upov, dasi blodnik...« ali »Zaman — Ta večni krog ne mine — življenja ni brez bolečine, brez trdih bojov zmage ni...).

Obisk je bil pomanjkljiv (60 obiskovalcev), če pomislimo, da je bilo na koncertu precej povabljenec; res je pa tudi, da je bila na Brestu le uro prej otvoritev razstave skulptur Edvina Puntarja.

Drugi koncert pa je doživel najslabši obisk; niti 30 obiskovalcev, kot sta jih imela tretji in četrti koncert. Drugi koncert, ki je bil 15. julija je bil koncertna izvedba zanimive Pergalesijeve »Hišne gospodarice«. Pela sta priznana domača umetnika Zlata in Dragiša Ognjanović; dirigiral je prof. C. Cvetko.

Tretji koncert je predstavil Ljubljanski pihalni kvintet (flavta, oboa, klarinet, fagot, rog), ki ga poznamo že iz radijskih koncertov, in komorni sestav Komorne scene (viola, klavir, tolkala in tenorist M. Gregorač). Zanimiva je bila interpretacija

in uglasbitev Menartovih »Vojnih slik« (M. Gregorač in A. Srebotnjak).

Četrti koncert (vsaj po moji skromni sodbi) je bil morda v nekem smislu najlepši in najbolj vklopljen v akustiko in prostornost tega našega umetniškega biserja. To je bil koncert Godalne kvarteta da Camera iz Ljubljane, ki deluje že deset let (prej kot radijski kvartet); ime nosi po nazivu starih godalnih mojstrov kot izrazito komorno telo (prva violina — odlična violinistka Nevenka Rovar, druga violina — Božo Mihelčič, viola —

bogata v izrazitosti glasbenih barv?!

Zadnji, peti koncert, ki je doživel izreden in najboljši obisk, pa je bil drugi nastop vokalnega okteta Gallus s starimi mojstri — in z dodatkom treh slovenskih narodnih pesmi. Ob tem sem pomislil, da je le morda zapeta pesem (čeprav umetniško in tehnično zahtevna) najbližja poprečnemu poslušalcu, pa najsi bo mlad ali star, zahteven ali manj zahteven... Morda bi veljalo programsko politiko usmeriti tako, da bi bilo več vokalne glasbe kot instrumentalne, čeprav tudi to ni

Idilično prizorišče zelških koncertov

Mile Kosi in violončelo — Edi Majaron); poslušalci so bili presenečeni ob melodičnosti tako ekspresionističnega skladatelja Hindemitha, kot ob starem mojstru romantike R. Schumannu ob kvartetu št. 1 v e-molu. Naš slikarski bard L. Perko jih je tudi hitro skiciral v svoj album — in jim je skice tudi poklonil. Zanima nas, ali je komorna glasba še vedno neoprejemljiva za širše glasbeno občinstvo?!

Ali ni prav v tem prostoru najprimernejša in poglobljena ter

edini vzrok za dober ali slab obisk koncertov.

Tako je v Zelšah izzvenela pesem za to sezono; izkušnje nas bogatijo, spoznanja narekujejo nove dolžnosti. Kulturna skupnost Cerknica in Komorna scena naj obdržita to lepo zamisel ne samo zaradi umetnosti same, temveč za nas vse, ki se hočemo kulturno oživljati. Kulturno delo ne daje takoj sadu; dosedanja učinki, čeprav morda ne povsem vidni — pa orjejo na globoko!

B. Brecelj

FILMI V SEPTEMBRU

9. ob 16. uri — nemški film OSCEOLA. Western. Igra Gojko Mitic.
9. ob 20. uri — ameriški pustolovski film OSAMLJENEC Z ZAHODA. V gl. vl. Charles Bronson.
9. ob 20. uri — ameriški western DIANGO SIN. Igra Guo Madison.
9. ob 20. uri — japonski pustolovski film OČI — RDECI MEČ PRAVICE. Igra Yoko Matsuyama.
9. ob 17. uri — ameriške risanke POPAJ IN NJEGOVA DRUŽINA. Posebej priporočamo mladini!
9. ob 20. uri in 8. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film JUNAK ČRNEGA COLTA. Igra Lee Van Cleef.
9. ob 20. uri — francoska kriminalka POGREB V LOS ANGELOSU. Igra Jean-Luis Trintignant.
9. ob 20. uri — italijanski pustolovski film GRIMSONOVA TOLPA. Igra Toni Muzante.
9. ob 20. uri — mehiška drama BELE ROŽE ZA ČRNO SESTRO. Igra Irma Lozano.
9. ob 20. uri in 15. 9. ob 16. uri — ameriški pustolovski film TA PREKLETI OBRAČUN. Igra George Estman.
9. ob 20. uri — francoska drama CEZAR IN ROZALIE. Igra Yves Montand.
9. ob 20. uri — ameriški vojni film DVOBOJ NA PACIFIKU. V gl. vl. Lee Marvin.
9. ob 17. in 20. uri — nemški pustolovski film KLIC ČRNIH VOLKOV. Igra Lon Ely.

9. ob 20. uri in 22. 9. ob 16. uri — ameriški western VALDEZ MASCEVALEC. Igra Burt Lancaster.
9. ob 20. uri — ameriška drama METULJI SO SVOBODNI. Igra Goldie Hawn.
9. ob 20. uri — ameriška kriminalka SKRIVNOSTNI VIKEND. Igra Telly Savalas.
9. ob 20. uri — italijanska kriminalka BRIGADA PROTI ZLOČINOM. Igra Enrice Maria Selerno.
9. ob 20. uri in 29. 9. ob 16. uri — amer. western JOE KIDD. Igra Clint Eastwood.
9. ob 20. uri — ameriška kriminalka ZADNJA PRILOŽNOST. Igra George C. Scott.
9. ob 20. uri — ameriški western KROGLA ZA SPOMIN. Igra Peter Lee Lawrence.

SPET ZMAGA IN PORAZ

22. avgusta je bilo v Cerknici v okviru priprav na letnjo spet srečanje moških in ženskih odbojarskih ekip Javorja in Bresta.

Ženska ekipa je bila spet znatno boljše in je z dopadljivo igro zmagala z 2 : 0.

Moška tekma je bila bolj izenačena. Brestovi pomlajeni ekipi se še vedno pozna neugranost in je klonila z 1 : 3.

Na srečanju je bilo presenetljivo dosti gledalcev. Vsekakor bi veljalo tudi odbojarske tekme organizirati pogostje.

Pred letošnjo lesarijado

LETOŠNJE, PETE PO VRSTI, ŠPORTNE IGRE DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE SLOVENIJE — LESARIJADA 74 — SO PRED NAMI, ČERAVNO JE SE PRED MESECI KAZALO, DA JIH LETOS NE BO — VSAJ V DOSEDANJI OBLIKI NE.

LESARIJADE NE BO, LESARIJADA BO!

Razplet dogodkov, po dokončni odpovedi predvidenega prireditelja STOLA iz Kamnika je bil izredno buren. Povzročil ga je predvsem nerazumljiv sklep Izvršnega odbora Poslovnega združenja LES, naj bi bile igre organizirane tako, da bi bila vsaka panoga v drugem kraju Slovenije. Istočasno so zavrnili predlog našega direktorja, ki je v tej situaciji ponudil organizacijo iger v Cerknici, in vse je kazalo, da bo to konec tradicionalnih LESARIJAD.

Taka odločitev je razočarala domala vse športnike-lesarje širom po Sloveniji in ne nazadnje tudi Brestove, ki so kar trikrat zapored osvajali najdragocenejši pokal lesarijade v trajno last. Športni delavci nekaterih največjih lesnih podjetij so z izjemno zavzetostjo na večkratnih sestankih v organizaciji poslovnega združenja najodločneje obsodili in ovrgli omenjeni nesmiselni sklep. Končno je bil z zadovoljstvom vseh sprejet Brestov predlog, naj se Lesarijada letos izjemoma zaupa športnemu društvu Slovan na Kodeljevem.

LESARIJADA TOREJ BO!

Športni park Kodeljevo bo 13. in 14. septembra prizorišče tovariških bojev športnikov in športnic številnih kolektivov lesne industrije Slovenije. Moški bodo nastopili v šestih, ženske pa v štirih panogah. Devet podjetij, med njimi tudi BREST, bo nastopilo z vsemi desetimi ekipami, to pa tudi pomeni, da je končnega zmagovalca iskati prav med njimi.

Organizatorju lesarijade 74 se je prijavilo 45 podjetij z 240 ekipami in 1600 tekmovalci. Financiranje iger je tokrat enotno v obliki startnine, in sicer 150 dinarjev na tekmovalca.

KAKŠNE SO NAŠE MOŽNOSTI?

MALI NOGOMET: Tokrat bodo tekmovali na večjih igriščih, ki bodo omogočala več in predvsem lepše igre. Ekipa šteje 7 igralcev in 3 rezerve. Prijavljenih je 33 ekip, ki so razvrščene v 8 predtekmovalnih skupin. Tekmovanja v nogometu bodo letos trajala dva dni (petek in sobota). Žreb našim nogometašem ni bil naklonjen, saj šteje samo njihova skupina 5 ekip (vse druge po 4). Za uvrstitev med prvih osem bi morali biti torej najuspešnejši v skupini, kjer so še: NOVOLES (Novo mesto), ŽIČNICA (Ljubljana), LIKO (Vrhnika) in TROPLES (Koper). Če bi šlo nogometašem do tu po sreči, naj bi jih šele v polfinalu umirili »dečki« iz Sarajeva (Slovenijales), ki so bili premočni zmagovalci lanske lesarijade v Novi Gorici — torej uvrstitev od 4. do 8. mesta (lani 6. mesto).

ODBOJKA: Ekipa šteje 6 tekmovalcev in tri rezerve. Igra se na dva dobljena niza. V moški konkurenci je prijavljenih 16 ekip, razvrščenih v štiri skupine. V naši (drugi) skupini, kjer je nosilec NOVOLES (Novo mesto) igrata še LIP (Slovenjgradec) in LIK (Kočevje). Realno ni pričakovati presenečenja in bo torej uvrstitev odvisna od končne uvrstitve zmagovalca skupine. Pričakujemo uvrstitev od 5. do 8. mesta (lani 6. mesto).

V ženski konkurenci nastopa 13 ekip, razvrščenih prav tako v štiri skupine. V tretji, kjer smo postavljene kot nosilci, nastopata še STOL (Kamnik) in ALPLES (Železniki). Dekleta imajo možnost, da opravičijo nalogo nosilca skupine, to pa že pomeni uvrstitev do 4. mesta (lani 4. mesto).

KEGLJANJE: Tudi kegljači začnajo s tekmovanjem že v petek na šeststezni kegljišču v športnem parku. Skupno je prijavljenih 39 ekip, razvrščenih v sedem tekmovalnih skupin. Naši so v tretji skupini, v kateri so še: JELOVICA (Škofja Loka), SLOVENIJALES (Radomlje), SLOVENIJALES (Ljubljana), OPREMA (Izola) in LIKO (Vrhnika). Uspešna bo vsakršna uvrstitev, boljša od lanskega 6. mesta, ko smo prav od kegljačev pričakovali največ.

Kegljačice nastopajo tudi že v petek na kegljišču Maksa Perca. Nastopilo bo 21 ekip v šestih tekmovalnih skupinah. V drugi skupini kegljajo poleg naših še: SLOVENIJALES (Ljubljana), LIK (Kočevje) in STOL (Kamnik). Če dekleta ne bi »kiksirala«, lahko pričakujemo visoko uvrstitev (lani 2. mesto!).

BALINANJE: Prijavilo se je 22 četverk. Vse ekipe, razen lanskega zmagovalca (LESONIT), igrajo v predtekmovalnih skupinah. Nosilec naše skupine je KRASOPREMA (lani 4. mesto). Tako je naša četverka na papirju obsojena na »skromnejše« mesto. Ker pa je balinarsko »orodje« na srečo okroglo — presenečenja niso izključena (lani 7. mesto).

STRELJANJE: Prijavljenih je 35 moških petčlanskih ekip, razdeljenih v dve skupini. Naši strelci so letos nekoliko oslabiljeni in bi bila uvrstitev do 6. mesta uspešna (lani 2. mesto!).

Ženskih ekip je 2. Tudi dekletom, čeravno jim zaupamo, bo najbrže težko ponoviti lansko 2. mesto.

ŠAH: V moški konkurenci bo nastopilo 25 štiričlanskih ekip, ki so razvrščene v štiri polfinalne skupine. Tudi šahistom žreb ni bil ugoden. V skupini, kjer je nosilec TOVARNA MERIL (Slovenj-

gradec), večkratni zmagovalec lesarijade, so še: ALPLES (Železniki), LIPA (Ajdovščina), MARLES (Maribor) in SAVINJA (Celje). Uvrstitev v finalno skupino (po dva prvouvrščena iz vsake skupine) bo izredno težavna — (lani 7. mesto).

V ženski konkurenci nastopa 12 ekip, ki bodo igrale vsaka z vsako. Ker lanskeletnih zmagovalk (TOVARNA MERIL) tokrat ni (!), imajo dekleta tudi letos možnost za mesto v vrhu (lani 3. mesto).

Za osvojenost mesta v vsaki panogi dobijo ekipe točke po naslednjem sistemu:

— zadnjouvrščena ekipa dobi 1 točko, predzadnja 2 in tako naprej po točko razlike vse do vključno četrtouvrščene ekipe,
— tretjouvrščena ekipa dobi 2 točki več kot četrtouvrščena,
— drugouvrščena ekipa dobi 3 točke več kot tretjouvrščena in
— zmagovalna ekipa dobi 4 točke več kot drugouvrščena ekipa.

V skupni uvrstitvi je težko napovedati uvrstitev favoritov, med katere prav gotovo sodimo tudi mi. Bistvenih kvaliteten premikov med »velikimi« ni pričakovati. Nekaj več možnosti — vsaj na papirju — ima ekipa MECLA, ki bo nastopila okrepjena s športniki nekaterih njim pridruženih podjetij. Točkovačni sistem, ki favorizira ekipe, ki dosega v posameznih panogah eno od prvih treh mest in pa relativno težak žreb v nekatere predtekmovalne skupine zmanjšujeta naše možnosti za ponovno končno zmagovalstvo. S tako realnim ocenjevanjem se moramo znebiti imperativa — zmagati po vsej sili! To pa je osnovni pogoj, da bodo naši športniki in športnice, zavedajoč se svojih možnosti, preudarno, predvsem pa sproščeno stopili v povsem negotove, zato pa tudi izredno zanimive in razburljive boje. To pa so elementi, ki dajejo LESARIJADI pravi mik.

I. STEFAN

Košarkarji že tekmujejo

Preteklo soboto se je pričel jesenski del tekmovanja v II. slovenski košarkarski ligi zahod, v kateri tudi to sezono v močni konkurenci tekmujejo cerkniški košarkarji.

Po pričakovanju so bili tudi tokrat v spodnjem delu lestvice, vendar so imeli v tekmovanju precej smole. Več skoraj že dobljenih tekem so izgubili v zadnjih sekundah, nekoliko zaradi lastne nerodnosti in neizkušnosti, nekoliko tudi zaradi nenaklonjenosti sodnikov.

Uspešnejše delovanje košarkarjev nedvomno ovira pomanjkanje širšega izbora kvalitetnih igralcev. Morda bo v prihodnje boljše, saj letos redno trenirajo in tekmujejo tudi mladinci. Poleg tega pa je v upravnem odboru premalo ljudi, pripravljenih za organizacijsko delo, kar je pravzaprav bolezen v dejavnostih vseh društev na našem območju.

Lestvica po spomladanskem delu

1. Salonit An.	10 9	1 714:592	18
2. AET Tol.	10 8	2 767:634	16
3. Kras Sež.	10 8	2 852:791	16
4. Idrija	10 6	4 713:645	12
5. TIK Kob.	10 6	4 791:753	12
6. Grosist G.	10 4	6 678:667	8
7. Cerknica	10 4	6 691:709	8
8. Kladivar Ž.	10 4	6 636:677	8
9. Pivka	10 1	9 604:752	2
10. Gor. vas	10 0	10 516:742	0

V jesenskem delu so se cerkniški košarkarji že srečali z vodilnim Salonitom in izgubili z 69:93 (37:37).

Preostale tekme jesenskega dela:

28. avgusta AET Tolmin : Cerknica

31. avgusta Kras Sežana : Cerknica

Naši upokoјenci

31. julija 1974 je bil upokoјen naš delavec, strojni ključavničar Franc ROŽANEC, rojen 17. 11. 1911. V TOZD Tovarna pohištva Martinjak je bil zaposlen štirinajst let.

V teh letih je delal na različnih delovnih mestih, največ v brusilnici rezil kot skladiščnik rezil in šablon.

Želimo mu še vrsto zdravih let!

Delovna skupnost TOZD
TP Martinjak

Brestov obzornik, glasilo delovne skupnosti Brest Cerknica. Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Ivanka GODEŠA, Mirko GERŠAK, Marija GRBEC, Jože KLANČAR, Božo LEVEC, Branko MIŠIČ, Franc MLAKAR, Danilo MLINAR, Franc MULEC, Miha SEPEC in Zdravko ZABUKOVEC. Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2300 izvodov

Prizor s predlanske lesarijade v Cerknici. Bo tudi letos toliko uspeha?

Pred nogometno sezono

Smo pred pričetkom nove nogometne sezone. Nogometaši NK Cerknica so se zbrali na prve priprave že ob koncu julija in tako dvakrat tedensko vadijo vsi od pionirjev do članov.

Vodstvo kluba je že takoj na začetku posvetilo vso pozornost organizaciji in disciplini kot osnovi za prihodnje uspehe. Vsi igralci so treninge vzeli zelo resno in to je poročilo, da si fantje želijo tudi boljših uspehov.

Trenutno je igralški kader tako številen, da v vseh konkurencah lahko sestavimo po dve ekipi. Morda je gonilo tudi konkurenca za zasedbo boljšega mesta v ekipi. Najbolj razveseljuje, da je ekipa vsa domača, vzgojena na lastnem igrišču. Tudi to naj bo zagotovilo, da se bodo igralci borili za barve kluba in svojega kraja.

Program razvoja športne dejavnosti v Cerkniški dolini je odraz pravilne politike v NK Cerknica, saj so igralci iz petih krajevskih skupnosti. To daje ton

množičnosti, pa tudi široko izbiro kvalitete. Ravno akcija NK Cerknica je vzrok, da so si pionirji in mladinci sami zgradili nogometna igrišča v Dol. Jezeru, Grahovem in v Podslivnici. Poskušali bomo celotno akcijo podpreti tudi gmotno in v okviru telesno-vzgojne skupnosti organizirati občinsko ligo za mali nogomet.

Razpored jesenskega dela:

1. 9. — Mirna : Cerknica
8. 9. — Cerknica : Podpeč
15. 9. — Mengeš : Cerknica
22. 9. — Cerknica : Borovnica
29. 9. — Induplati : Cerknica
6. 10. — Cerknica : Grosuplje
13. 10. — Rakek : Cerknica
20. 10. — Cerknica : Vodice
27. 10. — Domžale : Cerknica
3. 11. — Ribnica : Cerknica
10. 11. — Cerknica : Apnar

Isti razpored velja tudi za mladince, saj je osnovni pogoj sodelovati v ligi, da tekmuje tudi mladinska ekipa.

F. Kranjc

Septembra izlet planincev

Planinsko društvo Cerknica prireja za člane društva izlet v Savinjske Alpe. Pot bo vodila iz Logarske doline mimo slapa »Pod Rinko«, na Okrešelj, od tam na Kamniško sedlo (najbolj urni bodo lahko odšli na Brano) in s sedla v Kamniško Bistrico. Za prevoz do Logarske doline in iz Kamniške Bistrice bo zagotovljen poseben avtobus.

Odhod bo 21. septembra ob 4.30 uri iz Cerknice, cena izleta pa je 80 dinarjev. Iz Loža bo avtobus odpeljal pol ure prej, cena pa je 85 dinarjev. V ceno so vračunani prevoz, vodstvo in organizacija izleta ter kosilo na Kamniškem sedlu. Hoje je okrog 6 ur, obvezna je planinska oprema (visoki čevlji).

Prijave sprejemajo:
— za osnovno šolo Cerknica in Grahovo tov. Konrad Knez,
— za osnovno šolo Stari trg tov. Danica Trape,
— za Kovinoplastiko tov. Marta Zalar,

V spomin

Nedavno nas je v svojem oseminštiridesetem letu zapustil dolgoletni sodelavec ŠTEFAN GAŠPAR.

Sestnajstega avgusta mu je na poti proti domu zla usoda danasnega časa pretrgala nit življenja. Leta 1951 se je zaposlil pri nas. Bil je vse skozi pošttrvovalen družbeno-politični delavec. Zanjnih deset let je z vso zavzetostjo in skrbjo vodil posle naše družbene prehrane.

Ostal nam bo v trajnem spominu kot dober sodelavec in človek, ki je imel mnogo posluha do sočloveka.

V vročih dneh — oskrba z osvežilnimi pijačami